

ŠUMARSKI LIST

UREDNIK PROF. DR. A. UGRENOVIĆ

ŠUMARSKI LIST

IZDAJE JUGOSLOVENSKO ŠUMARSKO UDRUŽENJE

Uređuje redakcioni odbor

Glavni i odgovorni urednik: profesor dr. Aleksandar Ugrenović

ŠUMARSKI LIST

izlazi svakog prvog u mesecu na 3—4 štampana arka

Članovi REDOVNI J. S. U. dobivaju ga besplatno nakon podmirenja članskog god. doprinosa od 50 Din.

Članovi POMAGACI a) kategorije plaćaju godišnje 25 Din.

b) 100 Din.

Članovi UTEMELJITELJI I "DOBROTVORI" dobivaju ga nakon jednokratnog doprinosa od 500 odnosno 3000 Din.

Pretplata za nečlanove iznosi godišnje 100 Din.

ČLANARINA I PRETPLATA SE SALJE na ček J. S. U. 34.293 ili na adresu Jugoslovenskog Šumarskog Udruga: Zagreb, Vukotinovićeve ulice 2.

UREDNIŠTVO I UPRAVA nalazi se u Šumarskom domu Zagreb, Vukotinovićeve ul. 2. Telefon 6-60.

ZA OGLASE PLAĆA SE:

ZA STALNE oglase (inserate) kao i za dražbene oglase:

1/1 strana 500 (petstotina) Din — 1/4 strane 175 (stosedamdesetpet) Din.

1/2 strane 300 (tristotine) Din — 1/8 strane 90 (devedeset) Din.

Kod trokратnog oglašavanja daje se 15%, kod šesterokratnog 30% i kod dvanaesterokratnog 50% popusta.

Sakupljači oglasa dobivaju nagradu.

UPRAVA

Gospodi saradnicima.

Da bi se uređivanje Šumarskog Lista moglo provesti što lakše i brže, upravljamo ovu molbu Gospodi saradnicima:

ČLANCI neka obrađuju što savremenije teme, u prvom redu praktična pitanja. Teorijski radovi dobro su nam došli. Za svaki prevod treba pribaviti dozvolu autora. — Dobro su nam došle sitne vijesti o svim važnijim pitanjima i događajima u vezi sa šumarstvom. — RUKOPISI neka su po mogućnosti pisani mašinom, samo izuzetno rukom. Pisati treba samo na neparnim stranicama. Sa desne ivice svake stranice treba ostaviti prazan prostor od tri prsta širine. Rečenice treba da su kratke i jasne. Izbor dijalekta i pisma prepušten je piscu. Rukopisi se štampaju onim dijalektom i pismom, kojim su napisani, ukoliko autor izričito ne traži promjenu. — Slike, u prvom redu dobri pozitivni na glatkom (ne hrapavom) papiru, neka ne budu ulijepljeni u tekst već zasebno. Ako se šalju negativni, treba ih zapakovati u čvrste kutije. — CRTEŽI neka budu izvedeni isključivo tušem (nikako ne tintom) na belom (ne žutom) risačem papiru. Mjerilo na kartama treba označiti samo olovkom. — HONORARI za originalne članke 20 Din, za prevode 12.50 Din po štampanoj stranici. — SEPARATNI OTISCI moraju se zasebno naručiti. Trošak snosi pisac. — Oglase, lične i društvene vijesti treba slati Upravi a ne Uredništvu.

UREDNIŠTVO

REVUE FORESTIÈRE

POUR LES AFFAIRES FORESTIÈRES, DE L'INDUSTRIE ET DU
COMMERCE DES BOIS.

Rédigée par le Comité de Rédaction

Rédacteur en chef: Prof. dr. Aleksandar Ugrenović.

Edition de l'Union Forestière Iougoslave 2, Rue Vukotinović Zagreb, Iougoslavie. — Paraît chaque mois. Conditions de l'abonnement pour l'étranger Din. 120 par an. — Résumés en langue française.

ŠUMARSKI LIST

GODINA 51.

JUNI 1927.

NAZDAR — BRAĆO ČEHOSLOVACI...

kako smo već javili, došla je ovih dana k nama ekskurzija nastavnika i studenata čehoslovačke Visoke škole za Poljoprivredu u Brnu pod vodstvom odličnoga profesora ing. Opletala. Mi smatramo da ta posjeta, što je čine predstavnici čehoslovačke šumarske nastave našoj otadžbini, nije samo stvar naših fakulteta i Ministarstva Šuma i Rudnika. Ona je i stvar našire šumarske javnosti, koju reprezentuje Jugoslovensko Šumarsko Udruženje. Iako naše Udruženje nije zvanično pozvano da uzme učešća u spremanju dočeka odličnih naših gosti, ono vlastitom inicijativom i vjerno svojoj dosadanjoj tradiciji hita da na usluga svoga organa »Šumarskoga lista« pozdravi mile naše goste toplim i srdačnim »Na zdar...«

Pozdravljajući braću Čehoslovake mi ćemo ovom prilikom da podvučemo najvažnije veze Čehoslovačkog i Jugoslovenskog šumarstva. Te veze su stare. Tako stare te možemo reći da su prva ozbiljna kretanja našeg narodnog šumarstva u Slovenskom Jugu nerazdružno vezana baš o rad sinova čehoslovačkog naroda. Mi smo već na drugom mjestu dokazali, da je najstariji pokretač našeg narodnog šumarstva i najstrajniji borac, Dragutin Kos, bio je zapravo Čehoslovak. On je ne samo osnivač naše programatske šumarske politike već i stvarni radnik na polju šumarstva. On je i pokretač najstarijeg šumarskog udruženja na Slovenskom Jugu (1846.), u krilu koga među prvim članovima nalazimo velik broj šumara-Čehoslovaka, koji se kupe oko Kosa.

Kad se osnivalo najstarije šumarsko učilište na Slovenskom Jugu (Križevci 1860.), prvi mu direktor (dr. Lamb) a i neki od prvih nastavnika bili su Čehoslovaci (Hlava, Vichodil).

Velik broj šumara Čehoslovaka nalazimo u šumarskoj službi predratne Srbije kao i Hrvatske i Slavonije.

Najagilniji i najistraniji radnik oko organizacije bivše Šumarske Akademije u Zagrebu bio je Čehoslovak. To je naš odlični učitelj a sada profesor Visoke Tehničke škole u Brnu gospodin Vinko Hlavinka. On je u zajednici sa profesorom Franom Kesterčanekom proveo organizaciju šumarske akademije. I njegov nastavnički rad ostavio je duboka traga u našem šumarstvu. Među nastavnicima naših fakulteta ima ih priličan broj, koji su svršili nauke na čehoslovačkim visokim školama.

Jugoslovensko šumarsko Udruženje podržaje intimne bratske veze sa čehoslovačkim šumarstvom putem organizacije, »Ustřední Jednota Československého lesnictva«. Ne samo pismeni saobraćaj i izmjena publikacija već i naizmjenične posjete godišnjih zborova i ekskurzija služe tome cilju. Čehoslovačko, Poljsko i Jugoslovensko šumarstvo vezuje se u posljednje vrijeme u jednu Slavensku šumarsku Ligu, blagodareći nastojanju jednog i drugog Udruženja.

Ministarstvo šuma i Rudnika pokušalo je, da provede izmjenu naših mladih šumara sa čehoslovačkima, da bi se tako i najmlađe generacije upoznale i približile.

Gradeći našu budućnost ne treba nikad da smetnemo s uma, da je nama mjesto uz Čehoslovačku. Zato je i dužnost nas sviju, da učinimo sve, kako bi veze između Čehoslovačke i Jugoslavije postajale što tješnje, što vršće i što trajnije. Ne treba nikad zaboraviti da je Čehoslovačka svojom kulturom i privredom pred nama. Privredno i finansijski Čehoslovačka je danas najuredjenija država Evrope. To je rezultat odličnih sposobnosti čehoslovačkog naroda i njegovog istrajnog i konstruktivnog rada.

U nas ima sposobnosti ali nema dovoljno valjanog i istrajnog konstruktivnog rada. A nigdje se taj nestatak ne osjeća tako presudno kao u poljoprivredi.

Baš zato mi vjerujemo, da je od preke potrebe da nam braća Čehoslovaci ostanu učitelji i uzor u oblasti privrednoga rada onako, kako su nam bili u oblasti sokolskoga rada. Bez ličnog poznavanja nema i ne može da bude one tjesne, čvrste i trajne saradnje, o kojoj je ovdje riječ. Samo ona može da nas vodi velikom cilju, zajedničkoj i sretnoj budućnosti naših otadžbina Čehoslovačke i Jugoslavije.

Mi tvrdo vjerujemo, da će i ova posjeta odličnih predstavnika čehoslovačkog šumarstva zbližiti i još tješnje povezati naše šumarske stručne krugove. U toj vjeri mi Čehoslovačku braću toplo i iskreno pozdravljamo gromkim bratskim »Nazdar ...«

Za uredništvo:

Prof. dr. ALEKSANDAR UGRENOVIĆ

član »Československé Akademie Zemědělské«

ALEKSANDAR UGRENOVIĆ:

ZAR LIKVIDACIJA ŠUMARSTVA ...

Ovogodišnji Uskrs donio je našem šumarstvu neobično crno uskršnje jaje. Novibudžet, koji je stupio na snagu 1. aprila o. g. reducirao je 868 od ukupno 3375 šumarskih lica. Ova je činjenica po naše šumarstvo tako porazna, da nad njome treba zastati, u nju se duboko zamisliti i o njoj glasno progovoriti. Taman smo zaključili naše uvodno slovo o prvoj i drugoj fazi naše šumarske politike — bila je riječ o udaranju smjernica šumarske politike i izgradjivanju šumarskog zakonodavstva — već je pod naš kritičarski nož pomolila svoju glavu njena treća faza. Mi o toj trećoj fazi dosada namjerno nismo govorili. Htjeli smo da održimo svu krutost programa. Išli smo zatim da u nizu naših izlaganja lojalno sačuvamo metod, kojim se služi solidna odbrana jedne dosljedne ideologije. Taj je metod: silaziti od širokih principa k užima, prilaziti od krupnijih pitanja sitnijima, pristupati od ideja ka ljudima. Radili smo tako nošeni vjerom, da su za poštenu ideologiju svagda principi i ideje svetiji i važniji od ličnih pitanja.

No gruba stvarnost redukcije iskrsla je pred nama tako neočekivano i u tako jezovitoj slici, da je svakomu moralo da bude jasno, kako u ovaj čas nema važnijeg i većeg pitanja našeg šumarstva. Svatko je morao da zapazi, da je ta redukcija poljuljala već od iskona trošne temelje zgrade naše šumarske politike. Svi nepristrani posmatrači osjetili su, da je ona do krvi ranila i mozak i srce našeg šumarstva.

Smije li Jugoslovensko Šumarsko Udruženje, čiji je osnovni zadatak da bdije nad interesima šumarstva, zatvoriti oči pred ovim faktom? Može li lojalna šumarska javnost proći šuteći pored ovog krupnog događaja? Tko će zamjeriti šumaru iz uvjerenja i ljubavi da u ovaj čas jednako u ime šumarske privrede kao i ime onih drugova šumara i njihovih porodica, koji su nepravedno stradali, krikne još jednoč: »Kuda brodimo...?«

Proživljavajući ovu neobičnu i neočekivanu fazu naše šumarske politike, mi ne ćemo dopustiti da nam plač ranjene šumarske privrede i jecaj drugarskih porodica zamrači hladno gledanje na samu stvarnost i traženje gole istine. Mi ćemo nastojati da stvarno i objektivno ocrtamo efekat i bilans ove redukcije u slici, u kojoj ona iskrsava u našim očima.

No i prije nego udjemo u detalj izlaganja mi ćemo glasno reći: ova je redukcija — poslije agrarne reforme — najjači potres naše šumarske privrede i politike. Za nas je posve sporedno kakovi se ciljevi pripisuju i kakova se epiteta pridaju ovoj redukciji. Posve je svejedno, da li se ova redukcija krsti običnom riječi »štednja« ili zvaničnom krilaticom »uravnoteženje budžeta«. Njena duboka negativnost iskače tako očito, da bi i bez daljnjih detaljnih argumenata mogli pod-

vući tezu: posljednja redukcija »en masse« znači početak likvidacije našeg šumarstva.

Mi nažalost nismo u tako sretnom položaju da znamo tačne podatke o brojkama i obimu te redukcije. Mi ne znamo, a ni ne marimo znati, uveriti i rad iz kulisa za ovaj najnoviji šumarski melodram. Sve što znamo, saznajemo iz pera jednog vrijednog druga šumara*, koji je povodom redukcije kao jedan od rijetkih javno ustao na obranu šumarstva. No pored svega toga što nemamo u rukama ni ličnih brojki ni režijskog detalja ne će nam biti teško ocijeniti načelne posljedice, koje će iz ove redukcije rezultirati po naše šumarstvo. Neće to biti teško prosto iz razloga, jer su te posljedice suviše krupne i upadljive, ako se posmatraju sa gledišta čistih šumarskih interesa.

Prije svega, ova je redukcija posve očito pokazala, da u našoj šumarskoj politici stručni elementi nisu kadri da se bore sa nestručnim elementima. Posve je očito, da je komponenta lajicizma u šumarskoj politici, koja je komponenta u nas građena iz neukosti i demokracije partizanstva, oborila na tle stručnjaštvo. Mi znamo da su svi dosadani ministri, — iako odgovorni urednici naše šumarske politike, — bili lajici u pitanjima šumarstva. Mi smo i do sada proživljavali čitave serije redukcija, koje su se vršile u svim ministarstvima a često po onoj tradicionalnoj partijskoj praksi. No ova nas redukcija zaprepasuje iz dva razloga: zato što je izvršena u tolikoj masi i tako naglo. Mi se kao šumari moramo da pitamo: zar gospoda ministri izgradjujući nacrt budžeta za g. 1927.—1928., nisu smatrali za potrebno da u Ministarstvu Šuma i Rudnika potraže i nadju stručnjake i da ih konzultuju prije ovako kobnoga potresa. Ako su šumarski stručnjaci bili konzultovani i ako su se bunili protiv redukcije, no bez uspjeha, onda je nemoć stručnjaštva pred lajicizmom posve očita. Ako su bili konzultovani a nisu se bunili, onda su počinili grijeh pred licem šumarske javnosti. Kako bilo da bilo, svakako je ova redukcija najrječitiji dokaz da se naša šumarska politika nije mogla emancipirati od dnevne politike. Razumijemo, da oni, koji se nisu bunili protiv ovakove redukcije, ne govore o njoj javno ni jedne riječi. No ne možemo da shvatimo, da oni, koji su istupili protiv nje, ne pokušaju da pred šumarskom javnošću iznesu sve što su učinili u obranu šumarstva. Kad bi to oni uradili, sva bi šumarska javnost sa priznanjem kvitirala njihov rad.

Redukcija šumarskih lica u velikoj masi i naglo znači izbacivanje preko noći velikog broja radnih jedinica iz administrativnog aparata. Time nastaje naglo prekidanje toliko potrebnog kontinuiteta u radu i njegovo zastoj. Šumarska privreda nije u aktima, koji mogu da se predaju iz ruke u ruku ili mogu čak da mirno čekaju u fijoci. Šumarska privreda je rad oko velikih kapitala, koje valja čuvati svom pomnjom i njima gazdovati svom brigom čestitoga gazde. Osnovna je karakteristika šumarske službe, da ona traži čitav niz godina rada u izvjesnoj grani i na izvjesnoj teritoriji, dok se ne upoznaju sve grane toga rada. Zato ona lica, koja služe dulje vremena u istoj grani ili na istom mjestu, imaju posve drugi, daleko potpuniji pogled na svoj zadatak i daleko veću volju i razumijevanje za njegovo izvršivanje. Treba samo čuti što o tome misli neko šumarsko lice, koje je služilo u državnoj službi, pa bude prebačeno u službu imovne općine ili političke uprave. Takova radna jedinica mora i u normalnim pri-

* Инг. Војко Ксиривник: „Наше шумарство“ Политика од 28./III. 1927 број 6797, Београд.

likama da izvjesno vrijeme ostane posve neaktivna, dok ne sraste sa novim prilikama. Kakovo će tek narušavanje kontinuiteta u radu nastati nakon ove redukcije, kad će ono malo preostalih lica pored redovne dužnosti morati da preuzmu još i nove njima nepoznate teritorije i djelokrug rada. U nas je ovo pitanje od naročite važnosti, jer još nije provedeno ni unifikovanje zakonodavstva ni komformnost administracije. U nas će još dugo trebati specijalista za poznavanje i administriranje tako različitih teritorija i službe. Njihovo naglo izbacivanje iz administracije znači prosto kočenje čitavih grana u oblasti administracije.

Ova redukcija znači i *dezintegrisanje cjelokupne naše šumske privrede i administracije*. Teritorije i djelokrug pojedinih lica i dosada su bili nesrazmjerno veliki. Oni će se redukcijom uvećati još i više. Dosljedno tome prosječni će se intenzitet rada po jedinici prostora smanjiti ako ne i poništiti. Ima šumskih uprava, čuvarskih srezova, koji su ostali bez nadležnog šumarskog lica ili su tek formalno ugrurani u jednu jedinicu, koja daleko premaša snagu pojedinog lica. Kakova će biti posljedica toga? Čuvanje šuma bit će dovedeno u pitanje. Šuma, koja ne će biti čuvana, bit će potkradana. Svaki od nas dobro poznaje psihologiju onih, koji kradu šumu. Tek što čuvar šume — i u normalnim prilikama i kod intenzivne uprave i nadzora — makne iz šume, već je kradljivac promolio svoje prste. A kako će sada tek da bude. U ostalom možda ta sloboda u iskorišćivanju šuma bolje odgovara onima, koji se brinu o narod, no pri tome doduše točno luče šumu od naroda — ali ne luče interese današnje generacije od interesa budućih pokoljenja.

Redukcija znači indirektno otvaranje vrata devastaciji šuma općinskih i privatnih, dakle onih, koje su od devastacije i dosada najviše trpile. Karakteristično je reduciranje znatnog broja šumarskih lica u t. zv. šumarsko-političkoj službi. Čini se da je neupućenost — ako nije i neka partijsko-politička nastranost — duboko ukorenjena baš u pogledu shvatanja šumarsko-političke službe. Izgleda kao da se ide zatim, da se na jednoj strani uopće odstrane stručni šumarski elementi iz šumarsko-političke službe, a na drugoj strani da se da više slobode samoupravnim tijelima, zemljoradnicima i narodu. Prije svega se previdja, da je današnja funkcija organa šumarsko-političkih vlasti trostruka: čisto ekonomska (gazdovanje šumama malih općina), policijska (izvršavanje šumarske policije nad svim šumama bez razlike posjednika) i funkcija državnog nadzora (nad šumama pravnih lica). Posve je krivo misliti, da će se sve te funkcije moći prepustiti samoupravnim tijelima ili unifikovati sa upravom državnih šuma. Čisto ekonomski momenat može — no ne mora — doći u ruke samoupravnih tijela. Ali šumarska policija i državni nadzor nikako ne mogu i ne smiju da budu prepušteni samoupravnim tijelima, jer su to atributi države kao imperija. Država ih kao takove ne smije da pušta iz svojih ruku. Ako je redukcija pošla sa pretpostavke, da će se njome olakšati prepuštanje ovih funkcija samoupravnim tijelima, onda je sa gledišta države učinjena jedna golema grješka. Država bi sama oslabila svoj autoritet, kad bi uistinu prepustila samoupravnim tijelima funkcije imperija.

Pored toga čisto državno-pravnoga razloga očito je da se redukcijom šumarskih lica šumarsko-političke uprave otvaraju vrata stvarnoj devastaciji privatnih šuma, koje na taj način izmiču policijskom nadzoru, a šume pravnih i fizičkih lica i policijskom i državnom nadzoru.

Redukcija šumarskih lica znači neobičnu ironiju samome sebi. Dok državna prosvjetna politika podržava dva šumarska fakulteta sa zadatkom da

ovi produciraju šumarski podmladak i da pomognu intenzivisati šumarsku privredu, dotle šumarska politika oduzima mogućnost rada obrazovanim šumarima te tako indirektno podvezuje sam život tih fakulteta. Drugim riječima naša šumarska politika ruši od česti našu prosvjetnu politiku.

Ovo dezintenzivisanje cjelokupne šumarske privrede i administracije znači silaženje niza stranu, znači srozavanje u negdašnju primitivnost. Drugim riječima, mi smo pošli putem, kojim se dolazi do one tačke, gdje šuma opet postaje svačija i ničija. Ovakovom šumarskom politikom budi se onaj jedva malo uspavani narodni instinkt patrijarhalnog postupanja sa šumama, koji je još u nedalekoj prošlosti upropastio dobar dio naših šuma.

Ako je država mislila, da će redukcijom šumarskih lica zavesti neku štednju u oblasti šumarske privrede, onda se ljuto prevarila. Štediti nikako ne znači klonuti se izdataka pod svaku cijenu. Štediti znači klonuti se samo nepotrebnih izdataka. Kad se provodi redukcija pa se lica penzionišu i tim licima plaća penzija, koja često nije bogzna koliko manja od plaće, ne štedi se mnogo. Ali ima na drugoj strani jedno daleko veće zlo, koje će pretegnuti ako je riječ o štednji. Kad se šume ostavljaju bez dovoljne zaštite i bez valjane uprave te tako otvaraju vrata kradji, oštećivanju i upropašćivanju, umjesto da se čuva svaka mrvica toga narodnoga dobra; kad se oduzima mogućnost podizanja šuma a stvara mogućnost devastacije i sa strane sopstvenika i sa strane trećih lica; kad se tako stvara psihoza protiv šume i protiv šumarskih stručnih radnika; kad se dovode u materijalnu bijedu oni, koji su zvani da na svojim leđima nose rad oko unapređjivanja narodnoga dobra, to je u punom smislu riječi početak likvidacije šumarstva.

Mi ne pišemo zato ovako, što je slučajno pisac ovoga članka profesor univerziteta, kojemu je razradjivanje šumarske politike — dakle i kritika šumarsko-političkoga rada — životni zadatak i kojemu je ustavom zagarantovana sloboda misli, riječi i rada. Mi pišemo ovako otvoreno zato, jer držimo da se u ovakovim teškim časovima mora reći istina. Mi vjerujemo da to traži interes ne samo šumarske privrede već interes pravde i morala. Prirodno je da tu istinu treba — pored nas — da kažu svi oni, koji se bave šumarskom politikom, a ostali su u stručnim pitanjima prosti od partijskog praha, i nisu ni poklonici zlatnog teleta ni drugog idola. Mi na takove drugove sa ovoga mjesta i u ovom času apelujemo. Sve nam to nalaže odgovornost pred licem sadašnjosti i budućnosti. Nalaže nam to i osnovni zadatak našeg Udruženja, kao stručne i staleške organizacije, traži to od nas ranjena šumarska privreda, dužni smo to učiniti u ime onih naših drugova i njihovih porodica, koji su ni krivi ni dužni ostali bez zarade i hljeba.

Svi mi što smo se okupili na palubi šumarskoga broda, treba da upnemo posljednju snagu, pa da se sve naše zapomaganje slije u silan poklič: »K u d a b r o d i m o . . . ? K r m i l a r u , m i j e n j a j s m j e r , j e r o n a m o k a m o s m o p o š l i , o n a m o j e p r o v a l i j a , b e z d a n i n e p o v r a t ! «

Est ce que nous voulons liquider l'exploitation de nos forêts? C'est la question qui s'impose à l'occasion de la réduction de 25 p. C du personnel forestier. L'auteur considère cette réduction comme commencement d'une liquidation.

Rédaction

ПЕТАР Р. МИЈУШКОВИЋ:

ОГРАНИЧАВАЊЕ ШУМА У ЈУЖНОЈ СРБИЈИ*

Један најважнији проблем шумарске струке у јужним крајевима наше државе, без сумње јест ограничавање шума. Све док ово питање не скинемо с дневног реда, наше ће се шуме налазити у једном изузетном имовинско-правном положају. Све до тада, ми не можемо нашој шумарској политици у овим крајевима поставити здраве темеље, а апсурдно је и мислити на ма какво господарење њима, у духу модерних господарских принципа.

Чим држава или појединац, кад се појављује као притежалац извјесног господарског добра, нема над овим све оне атрибуте којима се манифестује својина, онда је јасно, да таквом притежаоцу недостаје и правна и физичка власт из које проистичу извјесне позитивне радње његове, као субјекта те својине. У случају да неко има само један од ових атрибута, рецимо физичку власт, он ће ипак и даље важити несигуран у односу својине, све док не прибави и онај други атрибут, правну власт. Тек тада, кад обје власти буду у њему ефектуиране, дотични постаје свјестан држалац таквог добра, и његове функције на њему постају слободне и активне. Међутим, све до тада, док се ти имовинско-правни односи не раширисте, нити држава нити појединци неће бити у стању да нашој шумарској вривреди дадну јачега импулса. Напротив,

* Почетком рада на ограничавању шума у Јужној Србији год. 1922., запажено је од шумарских стручњака, да нови закон о ограничавању шума из год. 1922. не одговара потребама наше шумарске политике, те да и ово питање неће моћи ријешити онако, како то захтијевају наши економски интереси.

Сљедствено томе, I. Секција рада Југословенског Шумарског Удружења из год. 1923. по једном нарочитом одбору израдила је у овом смислу и један реферат, који је одобрио и Главни Скуп J. Ш. У. у Љубљани, а који је предат Министарству Шума и Рудника у Београду. У том реферату начелно је заступано становиште измјене овог закона.

Како је писац овога чланка, господин **Петар С. Мијушковић**, окружни шумар у Плевљу, од године 1922. — а то је од почетка рада на ограничавању по ослобођењу — учествовао у томе раду, те имао прилике да на лицу мјеста критички испита и детаљније утврди те недостатке, он се нашао побуђен, да сва та запажања изложи путем једнога чланка, како би са тим упознао и нашу ширу стручну јавност.

Господин писац овим нас је чланком врло задужио. Својим ванредно критичким приказом он је ево поново кренуо са мртве тачке расправљање питања ограничавања шума у Србији, којим се Удружење и досада живо интересовало. Личној иницијативи пишчевој треба да заблагодаримо што је поново те са толико познавања ствари и критичизма повео ријеч о таквом великом и важном питању наше шумарске политике и законодавства, баш у часу кад нам је стварно и критичко освјетљавање наше шумарске, апарне политике, законодавства и администрације потребније него икада.

Уредништво

пролонгирањем оваквог стања, наступа стагнација свих послова који из ове привредне гране проистичу, а овакво поступање са шумама води једној директној деградацији шумарско-економских принципа.

Суштина права својине састоји се у томе, што се дотична ствар била она покретна или непокретна у свима својим односима налази у потчињености субјекта својине, док међутим, над неограниченим шумама појављују се симултано два субјекта, а то је држава или неко друго правно или физичко лице. Како се појава двојице власника једно-времено искључује по општим правним принципима, то је у таквом случају природна посљедица, да објекат својине остаје у овом бесправном положају све до онога момента, док се судским путем такав однос не раскине. А док се ти односи не раскину, изгледа, да је нашим шумама суђено, да се у њима место рационалног газдовања уведе принцип девастације. Овај постаје сваким даном изразитији, што се више појављују заострености у тим споровима.

Иако је рад на ограничавању отпочео у год. 1922., ипак је сав тај досадашњи рад у односу према опсежности његовој мали, јер до сада нијесу показани они резултати, који су се у почетку били очекивали.

С обзиром на чињеницу, да се у ограничавању није ишло онаквим темпом којим би се ово питање имало што скорије привести крају, ја ћу бити слободан, да укажем на извјесне **недостатке у законодавству и организацији рада на ограничавању**, а који стоје на путу и спречавају сваки интензиван рад на овоме послу. Рачунам, да је од неопходне потребе, да се за један стручни посао пронађу и солидне методе, помоћу којих би се раду одредио један сталан правац за постигнуће што бољих резултата.

Прије него што укажем на те недостатке данашњег законодавства за ограничавање шума, сматрам за потребно изнијети констатацију, да наша стручна јавност проблему ограничавања није поклонила ону пажњу, коју овај по својој важности заслужује. Па у колико је што год рађено, то је било обично минимално, тако да се у суштину његову није залазило. Мислим, да узрок овоме не лежи у томе, што су стручњаци према овом проблему били индиферентни, него да је од главних узрока тај, што проблем ограничавања шума спада једним својим великим дијелом и у област права. Како у њему главну улогу игра поред економско-шумарског још и правно-социјални моменат, то се у овом случају условљава и познавање обадвију струка. С обзиром на дијаметралну разлику између њих, врло је тешко наћи међу нашим шумарским стручњацима, лица са потпуним правничким и међу правницима са потпуним шумарским образовањем. По принципу конституисања судова за ограничавање, у овима долазе увијек поред шум. стручњака још и двојица правника. Иагледа, да између ових нема заједничке колаборације у изналажењу и постављању сталних принципа у циљу што правилнијег и бржег рада. Што ваљда долази највише отуда, што правници овај посао потцјењују и сматрају га више стручно-шумарским, а мање правним, ма да је у овом проблему знатно заступљено и грађанско право, јер се овде аграрно-правни односи показују у разним нијансама, чије би проучавање било од велике правне релевантности за конструисање нашег аграрног законодавства.

У ограничавању шума играју главну улогу три момента, а то су: а) економско-политички, б) правни, в) социјални. Први од њих као нај-

Главнији, састоји се у томе, што се ограничавањем има извршити таква арондација шума и шумских земљишта, којом ће се омогућити стварање онаких господарских јединица, у којима ће се моћи реализовати принципи трајнога господарења, по начелима савремене шумарске науке, а да одговарају интересима и потребама наше националне економије. Други моменат т. ј. правни, састоји се у томе, што се остварење овог првог момента има провести без јачих потреса, а наиме, да се овом приликом води рачуна о свачијем праву, а особито о праву приватне својине, као фундаменту данашњег правног поретка, те да се истраживањем материјалне истине дође до дотичних резултата о праву својине. Напосљетку трећи моменат, социјални, то је регулатор који има да нормира читагу радњу на ограничавању, у духу општих народних интереса. Оба прва чиниоца, економско-политички и правни, не смију прелазити ове одређене социјалне норме, већ ограничавање мора носити карактер општих народних интереса, тако, да са овим не само неће бити угрожена ни чија егзистенција, већ напротив, да ова радња условљава привредни развитак тежачког народа, и да се код овога разбије она предрасуда, по којој ови сматрају ограничавање као један државни акт, без етичке и социјалне подлоге.

У садашњем закону о ограничавању шума нијесу инкарнирани сви они привиди који би раду давали један одређен и јасан смисао, већ напротив, он је својим одредбама петрифицирао сваку идеју у смислу што правилнијег ријешења овог питања, на бази наших данашњих социјалних и привредних потреба. Већ се на првом погледу види, да законодавац није прије доношења закона уочио све варијанте имовинско-правних спорова у јужним крајевима. То се да закључити из чињенице, да он није повукао јаснију паралелу између односа у јужним крајевима и оних у старим границама Србије и Црне Горе, ма да су и једни и други стварани под разним околностима. Одмах на почетку у члану 1. законодавац је а priori дефинисао облике својине тако, да нас је ставио пред један свршени факат о питању извесних облика својине у јужним крајевима, ма да облике својине, као што су приватне и општинске шуме, није признавало ни турско законодавство.

Дефинишући облике државне својине шума законодавац их је разврстао у двије категорије. У прву ставља чисто државну својину, а у другу оне, са којима је до сада држава руководила и сматрала их општенародном својином. Међутим, опште је позната ствар, да у јужним крајевима није позната ова прва категорија чисто државних шума, што се да закључити из тога, да шуме нијесу раније организоване. Сљедствено томе нијесу ни могле овакве врсте својине постојати. Овим уопштавањем облика својине у једну формулу, за сву територију гдје се ограничавање има извршити, законодавац је створио једну конфузију, и судовима за ограничавање дао је једну врло тамну и нејасну слику односа, тако, да су ови стављени пред једну сталну алтернативу у тумачењу ове законске одредбе.

Како је главни објекат судова за ограничавање баш ова друга категорија државних шума т. зв. општенародних, законодавац није концептизије разрадио појам ове врсте власништва, нити је приближније определијелио шта се под тим изразом општенародних шума има подразумевати, па је овом празнином дао прилике произвољном тумачењу судова, што је у случају овакве врсте врло опасно чинити.

Како генеза стварања ових односа у јужним крајевима датира из доба турског завојевања ми ћемо овде, у колико нам буде могуће, изнијети те карактерне црте општенародне својине, која се битно разликује од осталих облика својине, како бисмо о њој добили један одређенији и јаснији појам.

Из разних историјских расправа 17. и 18. века, познато нам је, да је организација државне управе код Турака била нарочите врсте. Према томе и аграрно-правни односи знатно су се разликовали од оних, који су постајали у хришћанским западним државама. Познато нам је, да је по муслиманском праву својина земље у освојеним областима припадала држави. У данашњој модерној држави оваква правна установа изгледала би немогућна и штетна по државну економску политику. Но тада су, баш фискалне потребе државне налагање, да својина земље, као једини извор државних прихода, припадне држави. Тадашња турска држава није била индустријска нити трговачка земља, да би приходи са ове стране могли поунити велике издатке око издржавања војске, која јој је била потребна за даља велика освајања. Једини извор њених прихода могао је бити од аграрних производа, добивених обрадом земље. Издржавање великог броја ратника могао је бити осигуран једино на тај начин, што су им од стране државе уступана на уживање извјесна добра, са којих су ови могли црпили приходе, те себи обезбједити опстанак. У накнаду за ово, морали су стављати држави по потреби своје војничке услуге, које су биле у одговарајућој пропорцији добивеним приходима од земљишта. Отуда је у држави и настала привилегисана каста људи, спахије, који су у оно доба и сачињавали језгру отоманске војске. Држава, давајући овакве повластице спахијском реду, она је и даље задржавала право својине на земљу, а што се најбоље може утврдити из тадашњег законодавства, које је нормирало права спахија, те је држави остајала могућност, да у случају прекорачења ових норми од стране појединих спахија, од овога земљу може одузети, и предати је на уживање оном, који би био вољан да испуњава све оне обавезе према држави, а које су из тога закона проистичале.

Ради класификације земље, а и да би могла имати евиденцију ових повлашћених лица, државна је управа била извршила једну врсту катастра, којим је била обухватила све оне продуктивне врсте земљишта. Како шуме и шумска земљишта нијесу третирана као продуктивно земљиште, то приликом састављања катастра, ова нијесу уопште узимана у попис, већ су и даље остајала као државна својина, према којој још није постајао онај однос плодоуживања, као код земаља продуктивних. Тај је однос могао постати тек онда, ако би се карактер земљишта тек накнадно измијенио. То је могло бити крчењем таквог земљишта, које је опет морало бити са извољењем државне власти. Отуд је и факат, да код Турака није постајала приватна својина шума, већ су оне биле својина државе, а служиле као општенародно добро.

Окупацијом од више стотина година ових покрајина, овакво право имало је за последицу, да се међу њиховим становништвом искристализују нарочити правни обичаји, који се свакако, не могу идентификовати са овим обичајима у Србији и Црној Гори, који су током времена стварани под друкчијим околностима.

Усвајајући овакву тезу ми бисмо дошли до једног дефинитивног закључка, по којему би **право својине над шумама и шумским земљиш-**

тима у јужним крајевима припадало држави, односно да је њихова приватна својина искључена. Овим начином биле би искључене претензије појединих лица, које се базирају на врло сумњивим аргументима. Суду би био олакшан рад, јер би се цео сводио на ограничавање државних домена, у оноликој мјери, уколико то не би задирало у опште социјалне и економске интересе земљорадничког staleжа. Тек по издвајању ових домена, који по своме положају и саставу требају да остану у државној својини, могу се све оне шуме, које би више гравитирале приватној или колективној својини, огласити за недржавне и предати их у својину онима, којима би ове служиле за њихове економске потребе.

Међутим, законодавац спроводећи у закон и принцип приватне својине, он је створио могућност, да се у јужним крајевима појаве многи приватни сопственици, који су на разне начине и у разне прилике дошли до врло сумњивих докумената, на основу којих траже право својине, ма да за својину немају ни један од оних атрибута, којима се ова манифестује.

Једна велика мана садашњег закона и та је, што је одвише кратак, и што у њему нијесу специфицирани имовинско-правни односи, који су апсорбовани у овом проблему. Самим овим је закон изгубио своју специјалност, преносећи све главније правне радње на грађански законик. Међутим грађански је закон општи закон, који регулише наше имовинско-правно право, али он није могао уопштити све случајеве имовинско-правног карактера, а још мање оне, који су створени изван његове јуриспруденције, као што је случај овдје, гдје су имовински односи произашли из једног знатно друкчијег права. По моме мишљењу, специјалност закона о ограничавању шума имала би се највише састојати баш у томе, што би се законом извршила селекција свих оних приватно-правних и јавно-правних односа аграрног карактера, који у нашем општем грађанском закону нијесу нормирани.

Преношењем надлежности суђења са судова за ограничавање на првостепене редовне судове, ни у колико не оправдава намјеру законодавца, да ће ови судови боље ући у суштину тих односа, самим тим, што ће суд бити строго уоквирен у норме општег грађанског закона. С тим ће се, можда, постићи само јачи правни ефекат, али с тим ће бити запостављена економска и социјална страна спора, што може да произведе негативно дејство, како за појединце, тако и за државу, у приликама, гдје се ова појављује као субјекат својине. Прелажењем надлежности једних истих предмета са судова за ограничавање на редовне грађанске судове, губи се она потребна веза предмета са општим радом, што чини да се и рад одуговлачи, а и суду стварају излишни радови, без практичне вриједности и већином формалног карактера, који су код редовних судова од пресудног значаја. Ови нам разлози дају заправо да захтијевамо конституисање судова за ограничавање на друкчијој бази од ове, која је изражена у садашњем закону, како би се суђење што више упростило и по могућству избјегле формалности, које изазивају компликације у раду, па самим тим, и читав рад судова доводе у питање. Моје је мишљење, да би се надлежност редовних грађанских судова по оваквим споровима, имала замијенити установом виших судова за ограничавање, који би у своју територијалну надлежност имали неколико мањих судских округа, те би тако рад ових судова био сконцен-

трисан искључиво на предмете ограничавања, што би имало за последицу, бржи и прегледнији рад и јачу контролу над нижим судовима.

Економске одредбе садашњег закона о којима се говори у чл. 23., а које би имале бити од фундаменталног значаја за нашу економску политику, нијесу поставиле ону могућу границу између интереса државе, као цјелине, и интереса самоуправних тијела или појединаца, као самосталних економских јединица, те да би се могле изгладити све оне супротности, које варирају у њиховим економским потребама, чије је подмиривање скопчано са ограничавањем шума.

Одредбом поменутог члана, предвиђено је, да ће се околним селима по оцјени њихових економских потреба, од ограничене државне шуме подјељивати извјесне површине, које ће им се предавати у својину, те самим тим и на уживање. Без сумње, да је ово била намјера законодавчева, да се овим путем селима осигура онај минимум потреба, који им је потребан за њихово привредно развијање, па се против тога не би ништа могло рећи, кад би се све ово могло учинити без штете за општу економску политику, у чијем саставу највише долазе интереси баш оних лица, којима се овом законском одредбом жели помоћи.

Како у већини наших шумских крајева појам села сачињавају неколике куће, а максимум површине који се овима може додијелити од дотичне државне шуме фиксиран је на 200 хектара, онда је природно, да ће свако село од суда тражити, да му се овај максимум додијели, па је онда неминовна посљедица тога и парцелација великих комплекса, на мање сеоске посједе. Изгледа, да **овакву парцелацију фаворизује сам закон, а што је од очигледне штете по компакност великог шумског посједа**, који се искључиво препоручује у шумском господарству, као једини и најпробитачнији, у овој врсти привреде.

Против парцелације говори нам и чињеница, да наш народ није још постигао онај културни ниво, који му је потребан, па да се може у оквиру самоуправе економски јаче развијати. У случају дефинитивног предавања шума овоме у својину, дошле би шуме у врло критичан положај, јер би они својом навиком девастације ове уништили, па самим тим будуће генерације лишили овог економског фактора. У колико би било од штете по цјелину шумских господарских јединица проваћање овог принципа парцелације, свакако би у том случају могао послужити као један добар излаз, што би се у мјесто коначног предавања у својину, оне површине које гравитирају интересима ових корпорација, ова оптеретила њиховим правом службености (сервитутом) и на тај се начин народу омогућило, добивање оних продуката, који су му од животне потребе за његов привредни опстанак.

Установом сервитута, постигао би се успјех прво, што би се својина јаче везала за државу, те с тим био и јачи надзор над шумама, а народу би се законским путем омогућило подмиривање његових директних потреба из шуме, а друго, што би и самом суду за ограничавање отпала она непопуларност, која долази из природе самога посла и оне психолошке појаве код народа, који је навикао, да у ограничавању гледа само игру фискалних државних интереса.

Долазећи до општег закључка, да правне и економске одредбе садашњег закона о ограничавању не одговарају нашим садашњим потребама, морамо указати на факат, да **и сама организација рада која произлази из тих законских одредаба није постављена на таквом темељу,**

одакле би се могли постићи онакви резултати, које би могли очекивати, а који би били еквивалентни оним материјалним издацима, који на ове радове падају из нашега, иначе преоптерећеног државног буџета. Како су резултати рада посљедица и његове организације, то се само по себи разумије, да би и у ограничавању била потребна онаква организација, којом би се могли постићи најбољи резултати.

Са сигурношћу се може тврдити, да **биланс петогодишњег рада судова за ограничавање не пружа ни мало сјајну слику постигнутих успјеха, а чему је један од главних узрока слаба, или скоро никаква организација контроле над радом ових судова.** Јер слабом контролом не само што се даје могућност неактивности и злоупотребама, него се пружа могућност и грешкама у раду, због непознавања саме технике посла. Како је овакав рад скопчан са доста личне иницијативе и одличног техничког разумијевања, то се и не смије такав рад препустити људима без довољне праксе, те да буду изложени експериментисању, у којему могу начинити кардиналне грешке, и раду дати нежељени правац.

Да би се грешке избјегле и рад ових судова постао једнообразан и прегледнији, потребно би било, над овима организовати непосредну контролу, тако, што би се територија на којима судови раде издјелила на контролне зоне, у којима би по један орган са јачом стручном спремом могао водити непосредни надзор, и судском особљу давати потребне директиве.

По досадашњој пракси ова је контрола вођена од стране Министарства, али због удаљености и централизације послова у самом Министарству, она је била недовољна и без икаквог јачег дејства, а особито за оне судове који су били удаљени од саобраћајних центара.

Садашњем закону недостаје и оне императивне снаге, којом се требају принудити они државни органи, који било посредно било непосредно имају за задатак да приведу у дјело правне и техничке прописе његове. Одвише мале казне и либерални поступак изрицања ових над тим органима, одузимају му ту снагу и не могу се схватити као озбиљне казнено-правне посљедице, за деликте, који по својој негативној вредности нијесу у одговарајућој пропорцији са оним казнама предвиђеним у чл. 4., а које су таксиране од 50—100 Дин. За све случајеве кршења законских одредаба, па и оних који би били теже природе.

Одредба, по којој само Министар Шума и Рудника има **право кажњавања у првом и посљедњем степену, нема потребног моралног дејства** на оне органе који нијесу у сталној државној служби, а материјалне су посљедице тако незнатне, да ове не могу имати никаквог јачег утицаја на спречавање њихове кривичне радње, а особито кад се узме у обзир дугачка иследна процедура, која претходи изрицању казне. Напротив, ова законска одредба има негативно дејство, што одузима право јурисдикције на лицу мјеста по дисциплинским кривицама судских органа Предсједнику Суда, као првостепеном шефу, јер овоме тада недостаје онај нужни ауторитет, без којег му је немогуће дириговат овим доста сложеним апаратом, чије се функције ограничавају на врло кратке временске периоде. Одсуством потребне дисциплине, не само што се стварају злоупотребе, него се рађају и таква произвољна тумачења, која раду одузимају много времена и стварају врло гломазне и апсурдне процедуре.

Како један велики дио неуспјеха у судском раду неоспорно долази и са ове стране, то би било од еминентне потребе да се овај законски пропис измијени, и постави у општијој форми. Тек ће се тада моћи органима Суда који непосредно учествују у раду, а и оним који посредно утичу на њихов рад, као што су полицијски и општински органи, улити онај потребни респект према послу, без којег је сваки успјешан и користан рад онемогућен.

Напоследку морамо указати и на једну врло хрђаву праксу која се уобичајила код Министарства Шума и Рудника, а то је, **што се Судови сваке године разрешавају и на ново постављају**, ма да чл. 3. закона, који говори о постављању судског особља, овакав поступак у принципу не налаже. Како се овим новим постављањем не води рачуна да се у дотичним судовима поставе иста лица која су и раније била, онда наступају такве аномалије, да на мјесто ових, долазе лица из других судова и обратно, што све штетно утиче на ток судског рада и тако се губи она потребна веза прошлога рада са будућим, а што се не би могло догађати, ако би тај посао водила једна те иста лица, или бар у крајњем случају, једно лице, којему је рад из прошлих година боље познат.

Ако се ове промјене Министарству намећу из каквих техничких разлога, као што је помањкање правничких лица, онда би бар имало постати обавезно задржавање на ранијем мјесту, шумарског стручног лица, које је иначе руководило ранијим радом, јер се овоме тада пружа прилика, да похвата све оне потребне везе, као што су конфигурација терена, структура шумских комплекса и све оне друге околности, које предходе будућем раду, а за што би новом лицу требало много више времена.

Како смо овдје у неколико потеза критички изложили све оне недостатке садашњег закона о ограничавању шума, као и саме организације рада на ограничавању, која је рефлекс тога истог закона, овим нам се самим намеће **потреба за измјену таквог закона, па следствено томе и потреба реорганизације рада**. Ову нам измјену поред социјалних интереса императивно налажу и наши економски и привредни интереси, јер на ограничавање шума чекају и остали проблеми шумарства, као што су уређивање, пошумљавање и експлоатација шума, чијем решењу претходи разграничавање шума.

Ваљда ће и мјеродавни политички фактори знати и умјети цијенити важност овога питања, које заузима видно мјесто у циклусу наших привредних проблема на југу наше државе, и тако помоћи, да се у овом привредном закону учине оне нужне измјене, без којих ограничавање шума не би могло одговарати правим народним и економским интересима, који се од њега имају очекивати.

Séparation des forêts en Serbie méridionale. L'auteur expose les causes qui ont retardés jusqu' à présent cette séparation.

Rédaction

Dr. JOSIP BALEN:

PODIZANJE ŠUMA NA KRŠU RESUREKCIJOM

(Prilog poznavanju zakonodavstva Krša)

Promatrajući teritoriju Krša, na koju ćemo protegnuti akciju za podizanje šume, ne možemo dobiti ni pregledne slike o kvaliteti te teritorije sa šumsko-uzgojnog stanovišta prije, nego smo proveli izvjesnu klasifikaciju s obzirom na današnju proizvodnju. Moramo istaći, da u svakom slučaju imademo pred očima samo ono zemljište, koje nije podesno za poljoprivredne svrhe, u užem smislu, koje prema tome ne može da služi za oranicu, livadu, vrt i vinograd, nego samo za šumsku proizvodnju, gdje dakle jedino podizanje šume osigurava proizvodnju, gdje je jedino podizanje šume na svome mjestu s obzirom na stanište i s obzirom na gospodarske i ostale potrebe i pojedinaca i općenitosti.

Osim onih teritorija, koje su već danas posve sterilne i gdje nije niti šumska proizvodnja u mogućnosti uz upotrebu redovnih načina kultiviranja, nego jedino potpuno vještačkim stvaranjem, donošenjem, jednoga od primjernih uvjeta šumske produkcije, tla, dobit ćemo tom klasifikacijom:

1. teritorije, gdje je još sačuvana šumska vegetacija u onoj formi, koja je u glavnom moguća uz dane stojbinske faktore, gdje je do sada vodjeno gospodarenje, da zadovoljava;

2. teritorije, gdje obršteni, kržljavi ostaci mnogih lišćara sjećaju na negdašnje gušće i prirodnije biljne zajednice.

Sjekira, gdjegdje je pomogla i vatra, pa ispaša svake ruke stoke sitnog i debelog zuba, dovela je do onih neobičnih habitusa u vrsti *Fraxinus ornus*, *Acer monspessulanum*, *Acer campestre*, *Carpinus duinensis*, *Ostrya carpinifolia* i t. d., koji imaju sad oblik više sličan kugli, sad oblik sličan jastuku i t. d.

3. teritorije, koje su bez drvene vegetacije i gdje se između kad većih a kad manjih skupina, sad mrtvog a sad živog kamenja*) nalaze razne vrste anuelnih bilina, najviše iz reda *Gramineae*. Tek možda gdjegdje, zaklonjeno za većom hrpom kamenja, klijalo je od nekud doneseno sjeme crnog jasena, klena, graba itd. Mi ćemo razmotriti pitanje regeneracije šuma na onim mjestima, koja smo napomenuli pod tačkom 2. t. j. gdje je još obilno ostataka negdanje jače vegetacije, računajući sa poznaom izbojnom snagom lišća, resurekcijom, imajući pred oči-

*) »Mrtvo kamenje«, koje je ili sve na površini ili sa malim dijelom u zemlji; »živo kamenje« ono, koje je većeg obima i sa većim dijelom u zemlji, pa se teško kopa. — Pisac.

ma, da su glavni faktori, koji su od uticaja pri regeneraciji resurekcijom, flo a osobito klima.

Ovaj se uticaj očituje naročito u visini i jedrini izbojaka.

Podizanje šume na ovim teritorijama, koje su danas bez ikakve šumske vegetacije, skupo je i teško, jer treba ili sadnjom valjano uzgojenih sadnica ili sjetvom sjemena uspostaviti onaj razmjer izmedju pošumljenog i nepošumljenog zemljišta, koji je iz gospodarskih i iz drugih raznih obzira potreban. Teško je ovo i skupo, naglašavamo, jer je rezultat ovisan od toliko raznih faktora, koji su od uticaja na postojanje i na razvitak organskog života uopće a napose života bilina. Teško je i za to, što se pri manjoj a s tim više pri zamašnoj akciji mora voditi računa o rezultatu rada i kapitala, koji je na Kršu ovisan o mnogočemu a mnogo i mnogo puta i negativan.

Temelj je šumskog gospodarenja: drvna zaliha, što reprezentuje glavnicu; površina zemljišta i flo bez drvne zalihe samo su faktori, koji uz drvnu zalihu daju stvarni temelj za gospodarenje. A baš je stvaranje ovog temelja gospodarstva najteže i najskuplje s tim više, što je i vremenski period, u kome se nagomilavanjem godišnjih priraštaja stvara u drvu reprezentovana glavnicu, redovno dug. Za stvaranje ove glavnice treba na kršu u prvom redu upotrijebiti one predjele, gdje se već nalaze ostaci vegetacije i ako su oni ogriženi od stoke, zakržljali i zakukani — jer ovaj rad ima osigurane rezultate i jer je jeftin.

Poznato svojstvo naših listača, da imaju izbojnu snagu, treba u prvom redu imati na umu i s time se koristiti.

Izbojna snaga nije kod svih listača podjednaka, niti s obzirom na godišnji prirast naročito u duljinu a niti s obzirom na trajanje.

Počevši od Lauretuma nalazimo u krajevima našega Krša naročito ove vrste, koje imaju jaku izbojnu snagu:

<i>Viburnum tinus</i>	<i>Fraxinus ornus</i>
<i>Calycotome infestans</i>	<i>Carpinus duinensis</i>
<i>Olea oleaster</i>	<i>Ostrya carpinifolia</i>
<i>Ceratonia siliqua</i>	<i>Acer monspessulanum</i>
<i>Nerium Oleander</i>	<i>Celtis australis</i>
<i>Paliurus australis</i>	<i>Pirus amygdaliformis</i>
<i>Colutea arborescens</i>	<i>Quercus pubescens</i>
<i>Laurus nobilis</i>	<i>Quercus cerris</i>
<i>Quercus ilex</i>	<i>Quercus sessiliflora</i>
<i>Quercus pseudosuber</i>	<i>Acer campestre</i> — itd.
<i>Arbutus unedo</i>	

Prema opažanjima najjaču izbojnu snagu nalazimo u vrsti *Fraxinus ornus*.

Tako je primjerice na ostrvu Krku, u drž. šumi Grdnja, konstatovan godišnji visinski prirast u nekoliko slučajeva preko 1 metra.

Dakako, da ovaj prirast u ovoj dimenziji nije i ne može biti konstantan za daljni niz godina, ali je karakterističan za izvjesne vrste i za t. zv. sitno šumsko gospodarenje, koje se tamo provodi.

Pitanje podizanja šume resurekcijom treba u izvjesnim pravcima osvijetliti naučnim ispitivanjem. Ovo će ispitivanje uz ostalo imati utvr-

diti u prvom redu produkciju pomoću resurekcije u raznih vrsta i na raznim staništima, t. j. kvantitet i kvalitet drvne mase s obzirom na zasluge o svrsi šumskog gospodarenja naročito s obzirom na potrajnost proizvodnje, u čemu je sadržano i održavanje proizvodne snage tla.

Pri ispitivanju treba imati u vidu osim vrsti drva i kvalitete staništa naročitu dobu, s čime je u vezi potrajnost odnosno nadomještanje pojedinih individua sadnjom.

Ne smijemo smetnuti s uma, da je sitno šumsko gospodarenje u nekim krajevima krša, modificirano u nekoliko sa približavanjem tzv. srednjoj šumi, na vrlo lijepom stepenu i da daje odlične rezultate.

Valja spomenuti šumsko gospodarenje mnogih malih šumoposjednika, primjerice na ostrvu Krku, gdje se uz podržavanje sitnog šumskog gospodarstva iskorišćava i sporedni šumski proizvod — paša, naročito za stoku sitnog zuba.

No ne smijemo smetnuti s uma jednu od kardinalnih zasluga, što ju je nauka u biljnoj proizvodnji utvrdila, t. j. zakon o minimumu, prema kojemu je od faktora, potrebnih za proizvodnju mjerodavan za ukupni kvantitet proizvodnje onaj, koji se nalazi u minimum-u (Rammann).

Dakle o tome je faktoru ovisna i proizvodnja pri resurekciji u našim krajevima krša. Tako, gdje su prilike staništa bolje, naročito, gdje imade zemlje i gdje je pored ostalog konzerviranje vlage osigurano, bili će i rezultat povoljniji. U mnogo slučajeva ćemo uz ovo prirodno pomladjivanje upotrijebiti i vještačko. To će nastati svuda ondje, gdje je potrebno obrast pojačati, jer je u krajnoj konzekvenciji pitanje šume na kršu ipak samo pitanje humusa.

Prilike na Kršu donijele su ne samo do zasebnog gospodarenja u svim pravcima, nego i do izvjesnih zakonskih odredaba, koje su normalne one mjere, koje su se pokazale dobre i korisne i, što je od velike važnosti, provedive. Jer zaludu sva teorijska izlaganja i dokazivanja o koristi rada ove ili one vrste, ako to nije provedivo bilo iz tehničkog bilo iz drugih kojih razloga.

U svim tipičnim krajevima krša u nas, jednako u Crnoj Gori, Dalmaciji, Hercegovini kao i u Hrvatskom Primorju, imade lijepo sačuvanih gajeva (dolazi najviše vrsti *Fraxinus ornus*, *Acer monspessulanum*, *Acer campestre*, *Carpinus duinensis* i *Ostrya carpinifolia*), koje vlasnik po potrebi iskorišćava i za drva i za krmu. Svi se ovi gajevi redovito obnavljaju resurekcijom a dok ne odrastu čuvaju se od usrtaja stoke.

U nekojim su slučajevima poznati pod imenom »ograda«, »brajda«, »branik« a negdje i »buljma«.

S time u vezi donesen je bio i »Zakon od 12. maja 1913. god. o mjerama, za zaštitu šuma u Kraljevini Dalmaciji«, koji ćemo ovdje izložiti.

Držimo, da neće biti ovo na odmet, jer će dobro doći naročito pri donošenju zasebnih zakona, koji su od koristi i potrebe za izvjesne naše krajeve, a naročito je potrebno da skrenemo na nj pažnju sada, kada će najveći dio rada oko promicanja gospodarenja uopće a tako i oko promicanja šumskog gospodarenja biti skoncentrisan pri oblasti-

ma, gdje će se dakle morati voditi računa o donošenju izvjesnih zakonskih mjera za podizanje šumskog gospodarstva.

Skrb oko podizanja naših sela i općina kao temelja Države imperativno nalaže, da se još na vrijeme pobrinemo za unapređivanje, bez kojih se ne može zamisliti život naroda. Od važnosti je to u cijeloj Državi a naročito u krajevima Krša, gdje je život našega seljaka u vječnom materijalnom robovanju.

Ovaj zakon sastoji od četiri dijela. Iako samo prvi dio govori izričito o regeneriranju šume resurekcijom, a drugi o mjerama što se imaju preduzeti iza šumskih požara, treći o prijavi šumskog sijeka, a četvrti o općenitim odredbama — donosimo ga ovdje u cijelini radi potpunosti s tim više, što se šume listača u kraju, za koje je ovaj zakon donesen, mogu u najviše slučajeva uspješno i ekonomski podržavati samo resurekcijom.

I. Izvodjenje sijekova u svrhu pomladjivanja šuma*)

Čl. 1. Da se prepriječi opće propadanje općinskih, društvenih, zajedničkih i zakladnih sičnih šuma, prouzrokovano nezgodnim i nepravilnim uživanjem, kao i prekomjernim vršenjem paše, ima se još postojeci, za pomladjivanje sposobni šumski naraštaj uzdržati i njegovo pomladjivanje poći glatkim u pravo vrijeme pri zemlji izvršenim sijekom (sijek za pomladjivanje).

Pri sječenju treba ostaviti primjeran i najednako po sječini porazdijeljen broj mladica i stabala kao sjemenjake i pričuvke za porabno drvlje. Gola i prazna mjesta imaju se popuniti umjetnim pošumljenjem.

Čl. 2. Glede izvršenja takvog sijeka u svrhu pomladjivanja šumskog naraštaja odnosno glede izvedenja ostalih drugih mjera, koje bi se imale odrediti po čl. 1. ovog zakona, polit. kotar. vlast ima da obavi odnosno izvide po kotarskom šumskom tehniku, uz učestvovanje vlasnika šume i prestavnika dotične općine.

Kada se radi o šumskom zemljištu, koje je vlasnost nekog općinskog ulomka, ima pravo da učestvuje seoski zbor jednim odaslanikom.

Kod ovih izvida, u povodu kojih strankama ne smije nastati nikakav povjerenstveni trošak, imaju se istodobno utvrditi sve slučajno potrebite mjere za zaštitu budućeg šumskog naraštaja, i doba, kada će se izvesti sijek, te obim istoga.

U posljednjem pogledu vrijedi kao pravilo, u koliko se tomu ne bi protivile mjesne prilike, da se svake godine ima posjeći od šumske površine, koja pripada općini, dotično društvu ili zakladi, onoliki dio, koliko broji godina doba ophodnje (turnus) određeno ili premjereno za cijeli šumski posjed istog vlasnika jednake vrste uzgoja.

O ovim izvidima sastaviti će se zapisnik i odmah će se podastrijeti polit. kot. vlasti.

Čl. 3. Na temelju i prema ispadku ovih u smislu čl. 2. obavljenih izvida, polit. kot. vlast ima odlučiti o izvršenju sijeka i o onim mjerama, koje se imaju istodobno poprimiti. Kad bi se radilo o općinskim šumama, ima se saslušati općinsko vijeće dotične općine.

*) Tekstu je ostavljen kruti i tvrdi jezik originala.

U slučaju da bi općinsko vijeće propustilo da se na dotični poziv kot. vlasti u roku od tri mjeseca, računajući od dana uručjenja poziva, u predmetu izjavi, polit. kot. vlast može bezodvlačno izdati odnosnu odluku.

Čl. 4. Posjednici šume dužni su izvršivati odredbe, koje izda polit. kot. vlast u smislu čl. 3. ovog zakona.

Čl. 5. Kad bi se sijek, pravomoćno određen od polit. kot. vlasti u svrhu pomladjivanja šume, manjkavo izveo ili kad se ne bi izveo do određenog vremena, ili kada se odredbe izdane na zaštitu razvijajućeg se šumskog naraštaja, ili za popunjavanje obrasta ne bi izvršile, ili bi se izvršile nedovoljno, polit. je kotar. vlast ovlaštena, da potrebite mjere dađe izvršiti o trošku posjednika šume.

Ovi troškovi imaju se u slučaju neisplate utjerati putem političke ovrhe.

Čl. 6. Paša se ne smije na pomladjenim česticama vršiti, dok bi mladom šumskom naraštaju mogla naškoditi. O molbama interesenata, da se dopusti paša, ima se u molbenom tečaju odlučiti.

Da li i ukoliko će se moći vršiti na ovim zemljištima drugovrsno uživanje, ima se prosuditi po propisima šumskog zakona.

II. Mjere iza šumskih požara

Čl. 7. Ako šumski prostor izgori, ostaje na njemu zabranjeno svakovrsno iskorišćavanje i paša sve dotle, dok bi to moglo škoditi mladom naraštaju.

Kad bi se radilo o sitnoj šumi, ima se sa istom postupati u smislu čl. 1. i 4. ovog zakona, a da ne treba uputiti i provesti postupak za to propisan u čl. 2. i 3.

Kada se radi o visokim šumama, ima kot. polit. vlast bezodvlačno odrediti, da li se i ukoliko se nagorela stabla imaju ukloniti i na koji način imaju se nastale čistine pošumiti.

Jednako će kot. polit. vlast odrediti rokove, u kojima se imaju provesti gore naznačene mjere.

Kad se te mjere ne bi provele na vrijeme ili na shodan način, kot. polit. vlast je ovlaštena, da ih dađe provesti o trošku posjednika šume.

Ti troškovi imaju se u slučaju neisplate utjerati putem polit. ovrhe.

Čl. 8. Posjednici šumski imaju branjevine, određene na temelju propisa čl. 6. i 7. ovog zakona, obilježiti valjanim oznakama za zabrane (čunjevi, ograde i sl.).

III. Prijave šumskog sijeka

Čl. 9. Svaki namjeravani sijek u jednoj od šuma naznačenih u čl. 1. mora posjednik šume prijaviti nadležnoj polit. kotar. vlasti.

Ova odredba proteže se i na ona općinska zemljišta, koja nijesu uvrštena u porezni zemljišni katastar kao šumska zemljišta, ali imaju zbilja značaj šume.

Čl. 10. Prijava sijeka nije potrebna onda, ako sijek slijedi na temelju i po odredbama šumsko-gospodarstvene osnove odobrene po

poliř. kotar. vlasti i ako od odobrenja ove osnove nije isteklo više od 10 godina.

U prvoj stavci ustanovljena iznimka ne vrijedi u slućaju, ako bi u řumi odredjenoj za posijek tekom ovih 10 godina bile izvedene sjeće, nepredviđene u osnovi, ili ako je nastupila elementarna nezgoda, koja ćini potrebnim preinaćenje gospodarske osnove, a nije se shodno ispravila gospodarska osnova, niti je ovu poliř. kot. vlast odobrila.

Ćl. 11. Prijava ima se predoćiti onoj poliř. kot. vlasti, u ćijem području leži odredjena řuma za posijek ili veći dio iste.

Prijava se može izvrřiti pismeno ili usmeno na zapisniku, u isto vrijeme i za sjeću u tekućoj godini i za naredne dvije godine.

Prijavom se smatra i predloženje gospodarske osnove, odnosno osnove sijeka, ako se iz nje mogu razabrati godišnji sijekovi, koji se imaju izvrřiti najdalje kroz nastajnih 10 godina.

Ćlan 12. Svaka prijava mora sadržavati:

1. naznaćenje katastralne općine, u ćijem području leži za sjeću odredjeno zemljiřte, broja katastralnih ćestica i povrřine dotićne řume;

2. naznaćenje imena posjednika řume;

3. naznaćenje polořaja, mjesta i opsega namjeravanog sijeka, za tim naćina i dobe njegovog izvrřivanja;

4. da li će sjeću izvrřiti posjednik řume u vlastitoj upravi, ili da li će to izvrřivanje biti ustupljeno komu drugomu; u posljednjem slućaju,

5. ime i boraviřte poduzetnika sijeka.

Ako prijava nije sastavljena po propisu ovoga ćlana, mora se u roku od 15 dana vratiti stranci i uputiti je, da prijavu popuni odnosno ispravi.

Ćl. 13. Poliřićka kot. vlast ima stranci na njeno traženje izdati potvrdu o ućinjenoj prijavi sijeka.

U ovoj potvrdi ima se naznaćiti dan, kojeg je bilo predloženno re-dovito sastavljena prijava.

Ćl. 14. Po prijavi ima poliř. kot. vlast, ukoliko je to potrebno za objařnjavanje okolnosti, odlućnih za prosudjivanje dopustivosti namjeravanog sijeka, obaviti na licu mjesta po kot. tehniku potrebite izvide.

Povodom ovih izvida posjednici řume ne smiju biti pozvani da nose odnosne trořkove.

Ćl. 15. Izvidima, koji će se obaviti u smislu ćl. 14., ima se ustanoviti:

a) da li se prijavljena sjeća može dopustiti sa řumsko-redarstvenog glediřta; i

b) glede općinskih řuma, da li se ne bi tim nepovoljno uplivalo na trajno řumsko gospodarenje sa cjelokupnim vlastitim řumskim posjedom općine (ulomka).

Ćl. 16. O dopustivosti namjeravanog sijeka ima poliř. kot. vlast izdati shodnu odluku, koja odgovara stanju stvari i to ako je slućaj na temelju obavljenih izvida.

Ako proti prijavljenom sijeku nema prigovora, ima poliřićka kot. vlast o tome bezodvlaćno obavijestiti posjednika řume.

Ćl. 17. Ako poliř. kot. vlast ne bi izdala i stranci urućila odluku prihvaćenu u smislu ćl. 16. o prijavljenom sijeku i to u roku od 8 sed-

mica iza kako joj je bila predložena redovito sastavljena prijava, može se prijavljeni sijek obaviti prema ustanovama šum. zakona.

Ova odredba primjenjuje se, ako je prijava prema ustanovama čl. 11. bila učinjena za više nego za jednu godinu, samo glede onih drvosijeka, koji se imaju obaviti u onoj godini, u kojoj je prijava učinjena.

Čl. 18. Ako sijek, koji nije bio zabranjen, odnosno, koji je bio dopušten uz izvjesna ograničenja, nije bio izvršen kroz dvije godine, počevši od onog dana, kada se u smislu prijave imao najkašnje izvesti, ima se ponovo prijaviti nakon izmaka dvogodišnjeg roka.

Čl. 19. Ako se prijavljeni sijek ne zabrani ili ako se dopusti sijek uz izvjesna ograničenja, polit. košt. vlast ima utanačiti rokove, u kojima se sječina ima očistiti i opet umjetno pošumiti ukoliko se ne može očekivati naravno pomladjenje ili ako se može samo djelomično očekivati.

Ako se pošumljenje ne bi izvršilo kroz određeni rok, ili ako bi se izvršilo na neprikladan način, košt. polit. vlast ima pravo, da izvrši potrebite mjere o trošku nemarnog posjednika šume.

Ti troškovi imaju se u slučaju neuplate utjerati putem političke ovrhe.

Čl. 20. Ako bi se postavio poduzetnik drvosijeka, on je dužan da se prije nego započne sijek osvjedoči, da li je sijek bio prijavljen, i odgovoran je isto tako kao i posjednik šume za neprijavljeni sijek ili za sijek izveden proti propisima.

Čl. 21. Ove odredbe imaju se primijeniti i na one drvosijeke, koji se imaju obaviti na temelju pogodaba, sklopljenim prije valjanosti ovog zakona.

Čl. 22. Ako općinsko vijeće drukčije ne odredi, radnje i naprave, na koje su općine obavezane po ovom zakonu, mogu se izvršiti stvarnim pomoćima u smislu čl. 87. općinskog pravilnika; prirezi općinski, na koje su procijenjene ove pomoći, neće se miješati sa ostalim općinskim prirezima, niti trebaju odobrenja niti zakonske potvrde propisane čl. 86. općinskog pravilnika.

Čl. 23. Iznimno vlasno je općinsko vijeće, ostajući prosto uteci se zemaljskom odboru u smislu čl. 103. opć. pravilnika, odrediti namet ličnih radnja jednakom mjerom bez izuzetka, na do jednog muškarca sposobna za radnju od 18—60 godina nadležnog u općini i nenadležnog kad ovaj u njoj plaća preko 20 kruna godišnjeg izravnog poreza.

Rečene se lične radnje ustanovljuju na najviše tri nadnice na godinu za svako čeljade, nametu podložno.

Te lične radnje, kad ne bi bile izvršene na način i u vrijeme, što će ih općina odrediti, morat će se otkupiti novcem.

Poradi toga će općinsko vijeće odlučujući o ličnim radnjama prema radničkim nadnicama u općini običajnim, odrediti, koliko ima da bude procijenjena u novcu svaka od udarenih nadnica.

Odnosni iznosi utjerat će se u slučaju neisplate putem političke ovrhe.

V. Općenite odredbe

Čl. 24. U slučaju prestupka propisa ovog zakona i odredaba izdanih od vlasti na temelju istog ima se, ukoliko se ne bi imao primijeniti opći kazneni zakon, krivac kazniti od političke kotarske vlasti globom

od 10—400 kruna i u slučaju neutjerivosti sa zatvorom od jednog do 40 dana, te se pored toga može izreći čitavi ili djelomični gubitak naredovitim putem dobivenih proizvoda i odmah obustaviti slučajno započeti sijek.

Ako je općina kriva, imaju se primijeniti propisi općinskog pravilnika.

Globe i zaplijenjeni proizvodi, odnosno utržak od prodaje istih idu u korist zemaljske poljodjelske zaklade.

U osudi izreći je uz globu i naknadu štete eventualno počinjene prekršajem, ako potreba daljnjih izvidjaja ne bi nalagala da traženje naknade štete bude upućeno na građanski sud.

Proti presudi polit. vlasti u pogledu naknade štete prosto je interesovanim strankama nastupiti redoviti put pravde.

Čl. 25. Istraživanje i kažnjavanje prestupaka ovog zakona otpada uslijed zastare, ako proti prekršitelju nije bila zametnuta istraga za šest mjeseci, računajući od časa, kada je bio počinjen kažnjivi čin.

Nastup zastare ne dira nipošto u obaveze prekršitelja, koje mu ovaj zakon nalaže.

Čl. 26. O žalbama proti odluka i kaznenih presuda polit. vlasti, izrečenim na temelju ovog zakona, odlučuje u II. i zadnjoj molbi Namjesništvo.

Ulok ima se predložiti za 14 dana kod polit. vlasti i ima odgodnu moć, izuzevši slučaj zabrane izdane od polit. vlasti, na temelju ovog zakona.

Čl. 27. Izvršenje ovog zakona povjereno je Mojem Ministru Poljodjelstva i Ministru za Unutarnje poslove.

*
*
*

Sticajem prilika nije ovaj Zakon proveden. No iz razloga, što sa-
drži mnogo korisnih odredaba, koje po potrebi modifikovane i na zgo-
dan način primijenjene, mogu donijeti koristi, može poslužiti dobrom
podlogom za donošenje zakonskih odredaba, kojima bi se, sigurno je,
unapredilo šumsko gospodarenje u mnogim našim krajevima — a na-
ročito na Kršu.

Reboisement des terrains karstiques par resurrection. Expérience en matière
du reboisement du Karst l'auteur donne des détails d'une loi favorisant le reboise-
ment des terrains karstiques.

Rédaction

JUGOSLOVENSKO TRŽIŠTE DRVETA

MARCHÉ AU BOIS IOUGOSLAVE

ZAGREB, 1. JUNA 1927. — ZAGREB, LE 1 JUIN 1927

TEČAJEVI ZAGREBAČKE BURZE

Hrastovi trupeći:	Cijene u dinarima		P. St. utovara
I vrste	po m ³	600 1200	
II „		400 600	„
III „		250 400	„
za oplatu (furnire)		— —	„
Ispiljeni polovnjaci:	I. vrste (Wainscoat-Loge)	— —	„
Kladarke:	I. vrste (Boules)	1800 2800	„
Neokrajčane piljenice:	I. vrste 2—5.90 m. dulj.	1500 2200	„
Okrajčane piljenice:	blistače (Quartier)	— —	„
	I. vrste 25—54 mm	— —	„
	bočnice (Sur dosse)	— —	„
	I. vrste 25—54 mm	— —	„
Listovi (Feuillets):	1—1.90 m dulj.	— —	„
Popruge (frizi):	I. vrste 25—95 cm. duljine 4—7		„
	cm. širine	1300 1600	„
	I. vrste 25—95 cm duljine 8—12		„
	cm. širine	1600 1900	„
Četvrtake (Chevrons):	od 50 cm duljine na više	— —	„
Grede (kvadrati):	od 25/25 cm	1000 1500	„
Francuska dužica:	1000 kom. 36/I.	— —	„
	4—6 probirak (Monte)	— —	„
Bačvarska roba:	I. vrste od br. 1/2—2.1/2	60 90	„
	I. vrste od br. 3 na više	60 65	„
Bukovi trupeći:	I. vrste	200 300	„
Okrajčane piljenice:	I. vrste (parene)	1000 1300	„
Neokrajčane „	I. „	900 1200	„
Okrajčane „	I. „ (neparene)	900 1100	„
Neokrajčane „	I. „	800 1000	„
Popruge (frizi):	I. „ (parene)	700 900	„
Javorovi trupeći:	I. vrste	400 600	„
Jasenovi „	I. „	400 1000	„
Brestovi „	I. „	200 500	„
Grabovi „	I. „	— —	„
Meko drvo:	Merkantilna tesana gradja:	260 300	„
Piljeno koničasto drvo	I—III. probirak	425 475	„
„ paralelno „	I—III. probirak	475 600	„

Cijene po komadu

Hrastovi telegr. stupovi	7 m. dugi	— —	„
	8 „ „	— —	„
	10 „ „	— —	„
Hrastovi željez. pragovi	270 cm 15/26 cm	54 65	„
	250 cm 15/25 cm	50 60	„
	220 cm 14/20 cm	18 24	„
	180 cm 13/18 cm	14 18	„
Bukovi željez. pragovi	250 cm 15/25 cm	35 39	„

Gorivo drvo: Cijene po 10.000 kg.

Bukove cjepanice:	I. vrste sa do 15% oblica	2300 2500	„
„ sječenice		1400 1800	„
Hrastove cjepanice:	sa do 15% oblica	1600 1900	„
„ sječenice:		1200 1500	„
Drveni ugalj:	bukovi	7600 7600	rinfuza
	hrastovi	6000 7000	„

LOVSTVO

KAKO SE MONTIRA ROGOVLJE

Vrlo dobro učinio je g. Pavao Allinger, preparator zool. muzeja u Zagrebu, što je prošle godine u broju 7. i 8. Lov. ribar. vijesnika iznesao naputak, kako se montira rogovlje naše plemenite divljači t. j. srnjaka, divokozâ i jelenâ. Pošto mi se čini, da je njegov postupak suviše kompliciran i predug — prepariranje (skeletiranje) čitave lubanje sa rogovljem, moglo bi mnogog lovca odvratiti od pravilnog montiranja rogovlja, iz straha pred velikim poslom, — to ću biti slobodan da opišem postupak oko montiranja rogovlja (specijalno srnjaka), kako ga ja praktikujem.

Da se uzmogne uopće dobiti rogovlje podesno za pravilno čišćenje i pričvršćivanje, od potrebe je prije svega, da je srnjak ubijen u pravo vrijeme t. j. u času kad imade potpuno razvijene i zrele rogove (rogovlje). To je kod srnjaka od vremena parenja pa do polovice listopada (od 15. VII. do 15. X.).

Loveći srnjaka u to vrijeme, lovac će imati potpuno zrelu trofeju i najjače rogove, koji čvrsto stoje na čeonom panju (Rosenstock). Takovim će lovom lovac unaprijediti sam uzgoj divljači, jer će jakim i za strijeljanje odabranim srnjacima dati priliku da prije nego poginu oplemene i oplode srne u lovištu. Doduše i srnjak ustrijeljen ranije ima potpuno izrasle, čiste i čvrste rogove. Ali takovi rozi nemaju sjaja, nemaju one svijetle, žute i koštane boje, nisu ni izglađeni, ni polirani, ni olašteni, naročito se šiljci ne sjaju. Čitavi su rogovi jednog te istog svijetlo-sivastog tona, umazani tek prvim zelenilom lista i mlade bukove kore. Pravi lovac poznat će po rogovima u kojem je mjesecu srnjak ubijen: u prvoj perijodi po izgledu i boji rogovlja, a u drugoj po čvrstoći, kojom se za čeone panjiće rogovlje drži, odnosno po raspuklini, koja propucava i rog od panja rastavlja, rasklimava prije nego će otpasti.

A sad predjimo na prepariranje lubanje sa rogovljem. Glavu treba odrezati od trupa kod prvog vratnog kralježnjaka, zatim nožem odsjeći uši i iskopati odnosno izrezati oči. Oči kod piljenja gornjeg dijela lubanje smetaju, pored toga, što bi lovcu bilo i nezgodno preko oka piliti. Onda treba uzeti pilu za piljenje kostiju. To je pila široka i čvrsta lista. List je dugačak 16 cm., širok 9 cm., te providjen finim, oštrim, jednako razvraćenim zubima. List je učvršćen u drveni držak. Glavu srnjaka treba uprešiti ili jednom rukom čvrsto pritisnuti o kakovu drvenu podlogu te pilom piliti uzduž tačno po sredini očne šupljine i po crti, kako je označena u slici g. Allingera u rečenom broju. Kod toga treba nastojati da pila izađe na drugi kraj lubanje jednako po sredini očne šupljine, na što će gornji dio lubanje sa rogovljem otpasti. Valja paziti, da pilu položimo što dalje u nosnu kost lubanje sve do hrskavca, jer sa nosnom kosti lubanja na dasci izgleda mnogo ljepša i potpunija. Da taj položaj pile lakše postignemo, možemo prije na strani, gdje počinjemo piliti, sa oštrim nožem zarezati kožu i razrezati meso (mišićje) do kosti i time označiti put pili. Iza toga ćemo prihvatiti za rogove i iz otpiljenog gornjeg dijela lubanje odstraniti nožem mozak iz šupljine, time smo pripravili lubanju za kuhanje.

I ja sam prije radio onako, kako preporuča g. Allinger. Odstranio sam sa otpiljene lubanje kožu sa dlakom i meso i onda iskuhavao. No sa tim načinom nisam bio zado-

voljan, jer iako sam za kuhanje upotrebio posve čistu posudu i posve čistu vodu i dodavao nešto sode za pranje, ipak su se nakon kuhanja pokazivale na kosti lubanje mrlje (crvenkaste i crnkaste), koje se nisu dale nikako odstraniti. Pokušavao sam za to iskuhavati lubanju sa mesom i sa kožom, kako se kaže »pod dlakom« i došao sam do odličnih rezultata.

Povratimo se na stvar. Kad smo otpilili lubanju, kako je gore rečeno, probodemo do kosti sa oštrim i šiljastim nožem kožu i meso na nekoliko mjesta, a naročito između čeonih panjića ispod ruža, da se laglje obkuha. Onda ćemo uzeti jednu posudu dovoljne veličine, najzgodnije željeznu dobro kalaisanu kozicu (padela, rajnika) od 2—3 l sadržine. Metnimo u nju toliko čiste vode, da voda, kad metnemo u nju lubanju sa rogovljem, dosiže tik do ruža. Uspimo u vodu nešto sode za kuhanje, pristavimo posudu vatri i pustimo da voda uzavre. Kad je voda dobro uzavrela, položimo u nju lubanju i pokrijemo kozicu sa dvije do tri drvene dašćice, da voda jednaki kuha i tako da između tih drvenih pokrovaca vire samo ruže sa rogovljem i da vodene pare ne dosižu toliko do rogova. Vatra treba da je najednaka. U pripravi moramo imati jedan lončić sa zakuhanom vodom. Čim vidimo da je voda pokuhala toliko da se spustila ispod ruža, nadoliti ćemo iz lončića kuhane vode do prvašnje visine. Voda mora neprestano kuhati, kako je prije rečeno. Tako kuhamo 20—25 minuta (ništa više), onda uhvatimo za rogove, izvadimo iz vode i sa zgodnim i oštrim džepnim nožem brže bolje, dok je sve to još vruće, odrežemo i odstranimo kožu sa mesom od kosti. Najprije grubo, zatim detaljnije. Kod toga ćemo doći do opne nad kosti, koja će se dok je topla, lako odlijepljivati. Ispod nje ukazati će se naravna, svijetla, ponešto žućkasta kost, ali jednake boje i bez ikakvih mrlja. Zatim ćemo s nutarnje strane t. j. iz šupljine lubanje odstraniti preostalu iskuhanu opnu i mast, a sa jačim nožem ili vrhom oštrice manje sjekire istrugati sav hrskavac odnosno tanje kosti iz lubanje, čuvajući pri tome uvijek, da ne bi oštetili odnosno otkinuli vršak nosne kosti. Konačno ćemo sa jednom debljom šiljastom iglom (za pletenje) odstraniti zaostalo meso i opnu ispod ruža te očistiti samu ružu od dlake a ikru na rogovima od kore drveta. Ova dlaka oko ruža te preostala kora i liko drveta čuva izvršno kod kuhanja boju rogova.

Na ovaj način rogovi t. j. ruža, prutovi (Stange), ikra na njima, parošci i šiljci zadrže posve svoju naravnu boju i sjaj, i ne treba tu nikakvog orahovog močila (Beize) niti »glasapapira«.

Kad smo tako lubanjsku kost i rogove očistili, operemo ih dobro najprije u mlakoj zatim u studenoj vodi i izložimo suncu, da se osuše. Sav taj rad može lovac da izvrši potpuno i savršeno za dva do tri sata.

Ne bih preporučio, da se lubanja kuha 2—3 sata, kako to predlaže g. Allinger. Uslijed tako dugog kuhanja popuste vezovi (šavovi) na lubanji izgubivši svu mast. Lubanja ostaje tasklimana, a pogotovo će otpasti nosna kost. Čitava će se lubanja morati nanovo prirezivati, da bi mogla sjesti na dašćicu za montiranje.

Drugi dan t. j. kad su se rogovi sa lubanjom dobro osušili, preduzet ćemo konačno bijeljenje. U tu svrhu kupit ćemo u apoteci 1 l (za više puta) petpostotnog vodikova superoksida (Hydrogenium superoxidatum, $H_2 O_2$), njime namočiti čisti pamuk (vatu). Sa tako namočenim pamukom obložiti ćemo svu kost lubanje i sa vanjske i sa nutarnje strane, pazeći opet, da se ne bi tako namočeni pamuk doticao ruža ili samih rogova. Na kraju sve ćemo to, na jednom pladnju, metnuti na prozor i sat dva izložiti svjetlu i suncu. Po potrebi možemo pamuk na lubanji ponovno gornjom tekućinom navlažiti. Nakon dva sata odstranimo pamuk i ostavimo još neko vrijeme lubanju na svjetlu, da se potpuno isuši. Kost će time postati svijetla i bijela kao alabaster. Kako i rogovlje ima naravni sjaj i boju, bit će takova trofeja svakome lovcu velika nagrada i potpuno zadovoljstvo.

Sad dolazi montiranje t. j. pričvršćivanje tako preparirane trofeje na daščicu. Prije svega potrebno je, da odrezanu lubanju postavimo na jedan apsolutno ravan podložak i utvrdimo, da li rez lubanje na svim mjestima pravilno i tačno pristaje na daščicu, o koju kanimo pričvrstiti trofeju. Manjkavosti i neravnosti izravnamo širokom turpijom za željezo. Onda u lubanji sa nutarnje strane, na mjestu gdje je stajao mozak, nabušimo svrdlom, okomito na rez lubanje a smjerom u sredinu čeonog panja, rupicu za vijak, duboko oko 1 cm, u svaki panj po jednu, dakle dvije rupice. U te rupice uvrtamo dva pomoćna vijka t. j. vijke, kojima smo glavu odrezali i na toj strani ih zašiljili. Ti šiljci virit će nešto van reza lubanje. Zatim ćemo lubanju primjeriti tačno na sredinu daščice, na koju želimo trofeju pričvrstiti, pa ćemo je onda rukom pritisluti nešto na daščicu i šiljci pomoćnih vijaka označiti će na tablici mjesta, na kojima ćemo izvrtati rupice za prave vijke. Kad smo tako tablicu na dva mjesta provrtali, izvadimo iz lubanje pomoćne vijke (i pohranimo ih za buduću upotrebu), lubanju postavimo na daščicu i s njene donje strane umotamo dva primjereno duga i jaka vijka (šarafa), koji zahvataju u čeone panjiće lubanje s nutarnje strane. Na taj način bit će lubanja sa rogovljem apsolutno čvrsto montirana na tablicu, a da se od vijaka neće ništa vidjeti, već samo glave vijaka i to na stražnjoj strani tablice.

Tablica ili daščica jest stvar ukusa lovčeva. Ona treba da je od tvrdog drva i dovoljno prostrana, da se lubanja sa nosnom kosti može lijepo smjestiti. Za mene lično nema ljepše daščice za srneće rogovlje od tisove. Tisa za tu svrhu mora imati bar 10—12 cm promjera, mora biti usječena zimi i pod korom sušena u hladovini 4—5 godina. Od tako sušenog tisovog stabalca (koje je u gore navedenom promjeru staro oko 100 godina) ispile se u jednakoj debljini od 2—2.5 cm tablice koso, čime dobiju dugoljast eliptičan oblik, što baš odgovara obliku srnjakove lubanje. Tisova tablica na površini izgledi se šmirkom i namaže lanenim uljem, da dobije sjaj. U tisove je tablice veliko tamno-crveno srce, a ivica bijeli u širini od 1—2 cm, a sve je to uokvireno naravnom tisovom korom. U sredini tablice pričvršćena je mramorno bijela kost sa lijepim, jakim, ikrastim rogovljem. Od takove trofeje ne može se zamisliti ljepši ukras lovačke sobe. I najslabije i najskromnije rogovlje srnjaka, na ovaj način preparirano i montirano, postaje vrlo lijepo.

Interes lovca za divljač ne smije prestat i onim trenom, kad je zvijerku dobro usmjerenim hicem iz risanice srušio. Njegov se interes i za ubijenu divljač mora produžiti sve do onog momenta, dok ne ugleda teškim trudom zasluženu trofeju solidno i ukusno prepariranu u svojoj sobi. U protivnome slučaju, od prirode jako ne slabo montirano rogovlje srnjaka, nagradeno na izložbi, izgleda mi, kao da je time nagrađen srnjak, koji je tako lijepu trofeju nosio, a ne lovac, koji ju je tako slabo preparirao.

Ako budemo na ovakav način postupali sa našim trofejama, imat ćemo na slijedećoj lovačkoj izložbi mnogo bolji i ljepši materijal više nagrada, a prema tome i više pravog lovačkog zadovoljstva.

Ing. Zlatko Turkalj

LITERATURA

Читаоцима дела »Пола Столећа Шумарства«. Изазван приметбом Господина Милутина Савића начелника и одговором Господина М. П. Тирковића у Шумарском Листу на стр. 256—259, св. за мај ове год. укључује се тиче спорних података за које ја носим одговорност изјављујем следеће:

Пензионисање лок. Јеврема Новаковића начелника Шумарског Одељења 1899. год. било је тачно 3. августа. У то време био сам члан комисије за ограничавање пл. Дели-Јована у Окр. Крајинском. С овог посла вратио сам се 8. или 9. августа. На челу Шумарског Одељења заступао сам тада инспектора лок. Јанкова Марковића. Нему сам

се био и јавио на редовну дужност. Он ме је једва дочекао с обзиром на текуће послове, а још више с тога што му је требало предвидети и утврдити план за даљи рад кога је он имао изводити. Из његовог разговора са мном одмах у почетку извео сам закључак, како он мисли да ће се на том положају коначно и утврдити. У нашем дужем међусобном и више другарском разговору измењали смо мисли о томе, шта би требало као најважније од актуелних проблема одмах предузети и посвршавати. Из овог изашло је, да, перед ограничавања шума, треба наставити интензивнију опрему особља, пропис правила и упустава за примену Закона о Шумама и Закона о Лову и организовати Окр. Шумске Управе по Закону о Шумама (чл. 3 и чл. 18) каквих дотле није било. За ово последње било је безусловно потребно позвати на консултовање и све ондашње шумаре и подшумаре на терену, који су се налазили постављени по административним окрузима и срезовима. Сећам се, врло добро да ми је у разговору пок. Јаков чешиће понављао: «не вреди нам издавати никакве наредбе ако се немамо на кога ослонити» и узимао је то за врло хитну ствар с обзиром још и на облику везу народа са Шумарским Одељењем. Под тим утисцима, који су ми још отада остали, ја сам о њему и дао податке Господину Ђирковићу и то је тачно. Међутим Господин Савић, мој уважени професор и начелник тек је указом од 1. септембра «по потреби службе» постављен био за начелника Шумарског Одељења. Па док је то било прописно обзнањено, док се он, сасвим оправдано, бранио, — пошто је исти положај већ имао у својој блиској струци — и док је нову дужност у Шумар. Одељењу примио, протекло је још неко време. Све дотле пок. Марковић је одржавао дужност и старао се о напред реченим актуелним задатцима. Само ограничавање шума било је већ тада обустављено, са разлога којих се увек за то налазило. — Но, далеко је од мене и помисао, да се и начелник Господин Савић, по његовом свагдашњем активном и научном раду, а пошто се већ нашао и на челу Шумарског Одељења, није тако исто старао и озбиљно заузимао не само за организацију Шум. Упр. но и за све остале истакнуте послове. У осталом срећна је била и та околност, што се он у Шумар. Одељењу био нашао и са двојицом од својих пређашњих ђака, у које је имао оправданог поверења, а који су га увек и особито уважавали и поред дужног службеног опхођења као према старијему. Отуда се и сам посао у Одељењу могао лакше отпављати. А да је он био увео у праксу и седнице за саветовање по свима важнијим предметима, пре но што се ови испусте из Одељења, о томе се ја и данас само са задовољством сећам. — Сам шумарски збор уколико се сећам одржан је крајем месеца новембра. Решење о привременој организацији Шумских Управа било је готово и надлежним властима расписано 21. децембра исте године тако, да су оне од 1. јануара 1900. године почеле дејствовати.*)

Сви наведени датуми су по старом календару.

Молим лепо Уредништво Шумарског Листа да изволи ово отштампати.

С одличним штовањем

У Београду 12. маја 1927. г.

Јов. М. Јекић

ДВЕ КЊИГЕ.

Шумарско научна литература обогаћена је у 1926. години двома књигама,¹⁾ и ²⁾ од којих свака за себе представља један мали догађај у шумарском свету.

*) Привредни Гласник за 1901. г. св. I. стр. 83.

¹⁾ Huffel-Economie Forestière III tome. Etudes d'Aménagement. Notions préliminaires à l'Aménagement. Les méthodes forestières d'autrefois. L'Aménagement des forêts. Les Méthodes actuelles. Librairie Agricole 1926 Paris.

²⁾ Forsteinrichtung von Dr. H. Martin. Vierte Ausgabe — Berlin — Verlag Julius Springer 1926.

Истина то нису потпуно нова дела — то су стари познаници, али нешто измењени: сачувавши свој битни карактер, они су овде и тамо да би корачали са временом попунили мало своју форму, преудесили мало своју одећу, затим овде онде опустили или подигли мало више глас, у колико им је време више или мање оправдало њихове првобитне тврдње.

Два шумарека ветерана на измаку своје дуге и плодне каријере сматрали су за потребно, и са разлогом, да нам још једаред ауторитативно проговоре о целокупном комплексу шумарских питања која сачињавају проблем уређења шума.

Дајући својим књигама облик научно-школских уџбеника, у њима нећемо наћи одговоре на нека текућа питања која су још у превирању, али у колико на њих и наиђемо то ће бити више хроничарски забележено. У погледу расподеле грађе и композиције књиге сваки је задржао односну националну традицију и ред, скраћујући или проширујући поједине делове који су временом добили или изгубили на вредности. Тако Ифел у првом делу (VIII. студија која је продужетак студија у ранијим књигама његове Економије, а које све сачињавају једну целину) говори уопште о уређењу шума, њеном циљу, потрајности, сечном реду, о основним начинима за израчунавање сечног прихода, по маси, по површини, и по јединици дрвета, и т. д.

Други део (IX. студија) обухвата историјски део уређења шума у Француској као и све раније методе, почевши са првим правилницима и инструкцијама до почетка XIX. века.

Трећи део (X. студија) обухвата садашње методе односно од почетка XIX. столећа па до данас. Ту спадају и све претходне радње о уређењу: шумско разделење, образовање привредних јединица (*Serie-Betriebsklasse*), шумску статистику и билансирање, бирање опходне и привреде, за тим методе уређења у правом смислу речи. И овде Ифел остаје досљедан схватању које је у Француској постало већ традицијом, да се методе класифицирају не по облику већ по врстама шума на које се примењују: методе уређења за високе правилне лиснате шуме (шест, по маси, комбиноване — *par affectations permanents*, за тим разне облике упрошћене комбиноване методе са једном врсти састојинског газдинства — *affectations revocables* и *affectation unique*³⁾ — методе уређења високих четинарских шума — борових (приморског бора као и борових шума у Јужним Алпима); уређење шума у високим алпима и Пиринејима, а специјално аришевих и смрчевих.

За смрчеве шуме у Високим Алпима карактеристично је да су ту француски шумари на потпуно истом становишту у погледу њиховог третирања као и немачки у погледу саксонских шума смрчевих⁴⁾.

Имајући два шута у погледу њиховог третирања — пребирање и чисту сечу са вештачким подмлађењем — изабран је у већини случајева овај други пут. Услед рђавог терена, великих нагиба стрмих страна честих дубодолина — сеча на уске пруге (*coupes en lisière, par bandes, Femelstreifenschlag*) показала се потпуно немогућа а у толико мање разни облици оплодних сеча. Чисте сече са вештачким подмлађењем која су тамо врло лака у опште (показале су се тамо као једини шумско-економски и шумско-узгојни излаз, као и у тим приликама релативно најповољнији облик искоришћења. Може изгледати чудновато да у Француској где је принцип искоришћења природних сила тако строго заступан да се и то у крајњим висинама прибегава начину који је баш тамо нашао за високе шуме најразложивијих противника. Један доказ више да се у уређењу шума (а напомиње се да ове шуме не

³⁾ Види **Манојловић**: Методе уређења — Шум. Лист 1926. — бр. 4—7.

⁴⁾ 1882. год. приликом заседања конгреса саксонског шумарског удружења у Алтенбургу.

снадају у заштитне) а priori не сме бити присталица једног система по сваку цену, а најмање се пак смеју погодности једног система у једној локализованој ситуацији уопштавати и извлачити одмах закључке за све околности и сва времена.

Један велики одељак књиге посвећен је јеловим шумама јер су оне за тамошње шумарство кроз дуги низ година представљале један велики проблем око кога су се водиле тако дуго полемике.

То је било поље око кога су ломили копље како ватрени *jardiniers* тако и одлучни *reguliers*.⁵⁾

И ту је време изрекло свој коначни суд дајући за право првима у Вогезима и Пиринејима и донекле у Алпима, а другима у Јури. Метода Белешке 1883. претворила се у Вогезима дефинитивно у пребирање, док је у Јури добила облик Меларовог плавог одељка.

Једна посебна глава посвећена је пребирању — израчунавању сечног прихода изод преборних шума. Као методе унете су Питон-Ифелова метода, Масоновог постотка, и метода по прирасту и нормалном материјалу. Посљедње главе посвећене су средњој шуми, реткој шуми (*futaie claire* — Г. Ифелова инвенција) и конверсијама.

Кроз целу књигу се провлачи као главна нит — узгојна страна као основица уређења, односно уважање свих природних фактора производње.

Свакако један од главних и најважнијих проблема уређења то је држати у потребној равнотежи у сваком конкретном случају економско финансијску страну проблема са узгојном. Постићи максимум економских добити, а не огрешити се о биологију шуме односно у њену трајну, а најповољнију производњу, представља једну од битних тешкоћа свих уређења шума. Две земље у којима се потрајно господари преко сто година, Француска и Немачка пролазећи кроз разне перипетије и крећући се много пута између крајности, нису увек умеле најсретније да вастпоставе ту равнотежу.

Полазећи прво са једног заједничког најстрожијег уско-потрајног газдовања са најбољим квалитетним рашчештавањем и држањем реда, те правећи немогуће жртве биологији и економији шуме — обе администрације раставише се у брзо да свака пође својим путем, одлазећи много пута странипутицом и пренебрегавајући другу страну питања.

Тако је током времена код Немаца, или тачније рећи потпуно само код Саксонаца, и у литератури и у пракси преовладао финансијско-статички моменат, а код Француза еминентно узгојни: одржавати састојине, а нарочито то у добром стању производње важније је него да ли је процентуални однос у ком стоји периодични прираст на вредности у новцу, према производном новчаном капиталу сипша испод захтеваног каматњака. Као резултат тога: изод Саксонаца се секло више, код Француза мање, од стварне свеукупне производње свих шума.

Као што се види време није дало за право ни једној ни другој страни потпуно, али ипак много више овој другој него оној првој, јер »способност производње у дрвеној материји је несумњиво основа финансијске способности, и то је дрвена производња, која нам казује да ли су елементи и енергије искоришћени: једном речју то је стварни дрвени прираст, а никако не рента у новцу који нам показују рационално искоришћење.⁶⁾

⁵⁾ *Jardiniers* = присталице преборне шуме; *reguliers* = присталице правилне шуме.

⁶⁾ *Journal Forestier Suisse* 9/10 1926.: *L'expérience saxonne ou un demi siècle d'application de l'exploitabilité financière*. Н. Бу.

Привредну равнотежу треба тражити, али између производне дрвне масе и њеног прираштаја, а никако не новчаним каматњакон. Боденрајнертреглери су решили питање путем финансијске механике игноришући потпуно биологiju шуме.

Као узроке још тако екстремистичком развиту ваља тражити највише у оној злехудој навики којој не сме бити много места у теорији и пракси уређења шума: уопштавању, и извођењу опште-важећих закључака. Случај је хтео да су први поједи модерниог шумарског газдинства у Немачкој ухватили прво корена у Саксонској са центром у Таранту, а у Француској у њеном источном делу са центром у Наисну. Водећи шумарски ауторитети једног и другог центра трудили су се, да доктрине које су им изгледале потпуно изводљиве и применљиве у једном уском оквиру њиховог локалног замишљања, примене на целу своју земљу, па чак шта више претендовали су, нарочито саксонски професори да их примене на цео свет као опште научне тековине. Али нити су многе од саксонских теорија, нарочито не Боденрајнертреглера са својим узгојним негацијама, нашле шире па често ни делимичне примене у другим државама Немачке (нарочито не у Баварској ни у Баденовој), нити су многе од шумско уређајних теорија француских професора нашле примене и одзива у другим крајевима Француске (узгојно-уређајне теорије о храсту које су финансијски професори хтели уопште применити на храст у целој Француској потпуно су негиране у Западној и Југозападној Француској).

То је једна велика врлина Ифелове књиге то диференцирање разних привредно техничких поступака према различитостима елемената производње.

Насупрот томе питању опходње и разних експлоатационих дато је врло скромно место. То је донекле учињено у његовој другој књизи Економије. Он их овде анализира укратко као једну последицу и немишљивост економских, правних и биолошких фактора (питање својине и производних услова), а никако не као циљ односно последицу једне унапред утврђене економско-финансијске теорије — те не заузима ни према једној један заинтересован став.

То питање које је у ранијим уџбеницима француским (Наанкет, Бројар, Питон, Таси) представљало кадрад добру четвртину књиге, а по важности стављано на прво место, добило је с временом сасвим спорадичан значај: с једне стране с обзиром на типичну расподелу сопствености, те разних циљева газдинства, који су се према разним потребама искристалисали, а с друге стране на дијаметрално различите производне околности, како разних, тако и једне исте врсте шума у различитим крајевима које су налагале различите циљеве газдинства.

Тако на пример док је у високим шумама приморскога бора примењивана финансијска опходња — у јеловим шумама Јуре и Бореа то је немогуће, како због узгојног императива и пресервације тла, тако исто због захтева дрвне индустрије која тражи и троши само дебелу јеловину (случај сличан са Баварском и Баденом: »Der Forstwirtschaft in den Staatswaldungen ist gesetzlich die Aufgabe zugewiesen, unter Wahrung der Nachhaltigkeit und unter Berücksichtigung der vorhandenen Nutzungsrechte Dritter die höchstmögliche Produktion in den dem Bedürfniss der Gegend und des Landes entsprechenden Sortimenten zu erzielen. — Martin, Forsteinr. страна 246.

Књига Ифелова не садржи као већина немачких уџбеника науку о прирасту нити дендрометријске и статичке рачуне који су предмет испитивања других дисциплина, а не науке о уређењу шума у правом смислу речи (Aufstellung der Wirtschaftspläne und Methoden der Forsteinrichtung).

Тај део је такођер разрађен у другој књизи Економије (Дендрометрија, наука о шумској производњи, шум. капитал, процене и експертизе).

Познаваоци првог издања Ифеловог Уређења разочарани су мало, што је из овог другог издања избачена студија о питању које данас не интересује истина то-

лико француску шумарску јавност, али је за већи део Европе још актуелно — то је — **студија о контролној методи**. У свом првом издању т. Ифел јој је указао извесну пажњу критикујући је као методу, али не као поступак на страни 441—450. У предговору овог првог издања од 1907. год. говорећи о новијим методама које се у последње време јављају у великом броју «а које ће једино искуство наших следбеника праведно проценити» он између осталог каже: «дао сам места и Гирновљевом поступку, које ће можда многи сматрати и сувише пространим. Чинило ми се да једна књига као ова не може прећи преко тако интересантног дела, толико дискутованог⁷⁾ и толико спорног у многим својим партијама једног човека који је пре свега био своја сопствена жртва».

Овом изостављању може бити два објашњења. У исто време кад је изашла ова књига, изашла је још једна Ифелова књига о историји уређења шума у Француској, у којој је изложена и контролна метода.⁸⁾

С друге стране нама није непознато нерасположење Г. Ифела што су други приграбили Гирновљеву творевину и уз велику рекламу дали јој своје незаконито или разна друга имена. Тако стање ствари захтева дискусију и донекле полемику, што се ојет не да измирити са једним претеом . . .

Књига има знатан број историјских докумената из француске шумарске прошлости. Као и све Ифелове књиге писана је јасним и течним стилем.

Мартин је и у четвртном издању свога Уређења задржао традиционалну расподелу грађе као и већина немачких уџбеника.

Књига је подељена у пет делова. Први део садржава опште појмове о уређењу шума са кратким историјатом, за тим претходне радње израђивању привредних планова (ограничење, расподела, излучивање састојина, опис састојина, бенитирање и т. д.).

Други део обухвата економске основе рачуна сечног прихода (целокупна наука о прирасту). Трећи израду привредних планова (стварање привредних јединица просторни ред, одређивање опходње, узгојни задаци уређења шума и т. д.). Четврти контролу и извођење привредних планова. Пети методе уређења.

Овде се ставља одмах једно питање, које је постављено и у немачкој јавној критици, да ли сво ово градиво и на овакав начин склопљено и повезано, треба да уђе у једну науку о уређењу у правом смислу речи. Целокупна наука о прирасту

⁷⁾ После Гирновљевог *Cahier d'Aménagement* (1878 г.) и *Méthode du Contrôle* води се кроз 15 година анимирана дискусија о њој. Као интересантније радове треба поменути: **M. Grandjean**: *Méthode du Contrôle* 1886. Paris (Berger). **Schaeffer**: *Une forêt traitée par la Méthode du Contrôle* (Revue d. E. et For. 1890 стр. 90.). **Gurnaud**: *La Méthode du Contrôle dans les taillis composés* Rev. d. E. et For. 1890. стр. 167., **Gurnaud**: *La Méthode du Contrôle et la tradition* Rev. d. E. et For 1890. стр. 209. **Jobez**: *Le Contrôle*-Bulletin de la Soc. Forest de Fr. Comté 1892. стр. 283. **Jobez**: *Au sujet des méthodes Gurnaud* (Bull. d. Soc. For. Fr. Co. 1892. стр. 319. **Broilliard**: *Trois erreurs du Contrôle* (Rev. d. E. et F. 1894. стр. 330.). **Broilliard**: *Trois erreurs du Contrôle* (Bull. d. Soc. For. Fr. C. 1894. стр. 330.). **Biolley**: *Les prétendues erreurs du Contrôle* (Bull. d. Soc. For. Fr. C. 1895. стр. 51.). **De Laitre et Canon**: *Les trois erreurs du Contrôle* (Bull. d. Soc. F. F. Com. 1895. стр. 333.). **De Laitre et Canon**: *Observations au sujet des trois erreurs du Contrôle* (Rev. d. E. et F. 1895. стр. 481.). **Broilliard**: *Sans titre-suite des erreurs du Contrôle* (Soc. For. Fr. C. 1896.). **Clere**: *Gurnaud* (Bull. Soc. For. Fr. Com. 1898. стр. 591.). **Ducamp**: *Jardinage et Contrôle* (R. et F. 1905. стр. 333.). итд.

⁸⁾ *Les Methodes de l'Aménagement forestier en France Etude historique* par **G. Huffel** — Berger — Levrault 1926.

то је само понављање онога што већ улази у сваку дендрометрију и науку о формацији дрвне производње. Исто тако сва статичка разлагања (економске основе сечног прихода, вредносни прираст, рачун опходње) улазе у сваку статистику и рачунање вредности.

У строгом смислу научне систематике — то је једна мана, која опет проистиче из једне традиције која се сачувала још од ранијих времена, да се тај ред мора сачувати у предавањима, »јер је он најподеснији за увод студената у уређајне радове у вези са недељним екскурзијама.« То у осталом примећује и сам писац у предговору и каже да је овакав ред задржан због дугогодишњег искуства у предавањима у Таранту и Еберсвалду.

У књизи се осећа један сталан напор ићи за временом, што се на неколико места наглашава, а у неким одељцима и посебно развија, да уређење шума мора бити на узгојној основи: »die meisten und wichtigsten Beziehungen bestehen zwischen ihr und dem Waldbau,« или »Die wichtigsten waldbaulichen Regeln betreffen: Die Erhaltung des Bodens in gutem Zustand die Wahl der Holzarten, die Bestandesgründung, die Bestandespflege die Durchforstung, die Lichtung und den Überhalt.« (стр. 179.).

Овом приликом ваља нарочито истаћи једну важну и одсудну чињеницу која се много пута код нас заборавља кад се наводи саксонски пример: »dass die Anwendung der natürlichen Verjüngung insbesondere in Mittel- und Norddeutschland sehr häufig ausgeschlossen ist, weil die zu ihrer Durchführung notwendigen Bedingungen fehlen.« (стр. 182.).

Вештачко подмлађење и вештачке састојине су у Саксонској и Пруској једна нужуда услед климатско-географско-ботаничких услова.

Вештачко подмлађење и вештачке састојине придонеле су пак у многоме оваквом формирању шумарско-економских наука нарочито у Саксонској и једним делом у Пруској.

Отуда су се тамо многе ствари уоквириле, укалуниле, према нашем схватању, отуда она велика оклоност уопштавању код Саксонаца.

Отуда она строгост и важност која се придаје просторном реду као основи за вођење сеча. То примећује и Г. Кнухел те с разлогом каже: »In andern Punkten weicht die Auffassung des Herrn Verfassers von der in der Schweiz . . . gelangten Richtung wenn S. 24 von der Einteilung gesagt wird dass sie die örtliche Grundlage für die Führung der Schläge bilden soll und S. 26 dass die Richtung der Aneinanderreihung der Schläge bestimmt werde. Die Schlagführung erfolgt bei uns meist ganz unabhängig von der Einteilung. Auch sind wir mehr und mehr davon abgekommen . . . Kontrollbücher nach Beständen zu führen, sondern betrachten die Abteilung, deren Grenzen fest und unveränderlich sind, als Wirtschaftseinheit. Die Schreibereien können dadurch gewaltig vermindert werden . . . Dem Herrn Verfasser schweben offenbar andere Verhältnisse vor . . . «⁹⁾

Отуда и онај значај који се придаје Боденрајнертлеглеру. Све то има своје оправдање и разлог опстанку у Саксонској, и донекле у Пруској, али не у Баварској, не у Баденској, не у Виртенбершкој нити у Швајцарској и Француској

Сасвим је онда појмљиво: »wenn man denselben Waldbesitz einem Preussischen, Bayerischen, Sächsischen u. s. w. Forsteinrichter zu bearbeiten gibt — jeder ein anderes Verfahren, als treuer Sohn seines Landes, dass der heimischen Vorschriften anzuwenden für gut hält.«¹⁰⁾

⁹⁾ Schweizerische Zeitschrift für Forstwesen стр. 318., 1926. год.

¹⁰⁾ Forstliche Wochenschrift Silva No. 5. стр. 39.

Многе чињенице и теорије које је Мартин извео потпуно су тачне и на своме месту у вештачким (нарочито смрчевим) састојинама, али зато оне потпуно губе на важности када се узме у обзир природно подмлађење. Тако је са излучивањем састојина. У Саксонској се састојине излучују до 0.2 ха (па и даље) док се у осталим немачким државама иде највише до једног хектара.

Природно је за Саксонску да је то постало правило »da für die Fichte die wichtigste Holzart Sachsens schmale Schläge geführt, und diese erst fortgesetzt werden sollen wenn die vorhergehenden Kulturen den ihnen durch Frost, Hitze und Unkrautwuchs drohenden Gefahren entwachsen sind, so gilt als Regel dass die Hiebzüge kurz bleiben.« (стр. 252.).

Излучивање састојина је овде само последица тог вештачког система ускопругастих сечина, који је једини могућ за подмлађење смрчевих шума као и успех смрчевих култура. Као увек то је прешло у манир и претераност. Али је неразумљиво да се Г. Мартин чуди што се у другим земљама као на пр. у Баденској (па и Баварској, Швајцарској, Француској) избегава излучивање састојине: »am meisten überrascht den Kenner der sonst in der forstlichen Literatur und Praxis gültigen Vorschriften die Bestimmung dass Unterabteilungen nur ausnahmsweise ausgeschieden werden sollen« — кад се има на уму »unter den vorherrschenden Verhältnissen des Landes die durch die Naturverjüngung insbesondere der Tanne ausgezeichnet sind«, и кад се узме полупреборни карактер тих шума и дуго подмладно доба код јеле (30 до 40 година).

Излучивање састојина је једна вештачка мера у вештачки подигнутим и подмлађеним састојинама, које све то мање имају разлог опстанку у шумама подигнутим природним путем, где се уважавају сви природни фактори (у преборним шумама већ не може бити ни речи о излучивању што и сам Мартин констатује), који се по правилу не мењају тако нагло сваког једног или два ара — сем ако ми те промене не изазовемо вештачки, при чему онда може бити речи само о чисто финансијским сугестијама.

И ако за Саксонску преборна шума не долази у обзир, будући она има интереса за све остале немачке као и друге државе — Мартин јој указује извесну пажњу (стр. 197—201). Има у тим деловима извесних застарелих и непотпуних места (израчунавање сечног прихода или појам нормалне дрвне залихе у преборним шумама), али је хвале достојно када се из саксонског центра не негира више као некад преборна шума као немогућа у уређеном модерном газдинству, а још више када се усваја француско гледиште које је опробано у дугогодишњој пракси, да је једини начин могућег газдинства у преборним шумама — узастопно инвентарисање дрвног материјала. У већини немачких држава данас се у преборним шумама врши стабилно инвентарисање: »im Plenterwald ist der Holzbestand nach Holzarten getrennt stammweise aufzunehmen« (стр. 278).

Међутим и у високим правилним шумама све се више напушта, бар за наступајћу периоду Schätzung а претпостављају »einfache Methoden und Aufnahme mit der Kluppe, јер је разочарања и превара било на свима странама, и која су била у толико већа у колико састојине неправилније.

Гириновљева идеја билансирања осваја полако све немачке духове и добија свој израз у седници свеукупног шумарског удружења у Вајмару 1923. године, ма да изгледа да се под утицајем Боденрајнертреглера као и Оствалдових излагања поклонило више пажње финансијској страни, него der Zunahme b. zw. Abnahme des Holzvorrats an Masse und Wert.

Мартин је несумњиво боденрајнертреглер и то од најстаријих и најуверенијих, он то у осталом отворено и искрено признаје: »ich habe diese in Literatur und forstlichen Unterricht jederzeit vertreten« и то му није ни замерити, јер је живео и формирао се у једној средини и земљи, где је изгледало нарочито у почетку њених при-

мена да ће она донети максимум успеха и да представља алфу и омегу у науци о уређењу шума.

Међутим боденрајнертреглери су много изгубили на терену и у Саксонској — а да не говоримо о осталим немачким државама. Време тај несумњи судија није дао најповољнију оцену њиховој теорији чак ни у Саксонској. Кад производња у току двадесет година (20) од 869.680 м³ колико је била 1904. године, када је достигла максимум, па одатле стално у паду достигне 1922. године 500.000 м³, а укупни дрвени материјал снадне за целу земљу на 19.000.000 м³ или 110 м³ попречно по хектару, онда ту не може бити повољне оцене нити успеха, макар како се овакви резултати увијали у богате научне облатне.

Чињеница је да су вредност шума и опоспособност њихове производње смањени, а да се то није приметило нити о томе водило рачуна. И нико други него опет један професор једне од најстаријих академија у Немачкој овако карактерише резултате тога газдинства: »Било је прекомерних експлоатација од 1884—1903. године. Начели смо и сама оредства производње. Примена доктрине највеће земљишне ренте није могла да заштити саксонске шуме од експлоатационих експреса . . . Реализовао се сав дрвени материјал, и ако није доказан сувишак . . . Једна управа која је тако мало водила рачуна о потражњости не може претендовати да је на висини позива. Резултат наше управе у Саксонској је несумњиво тај да у садашњој ситуацији опште економске кризе ми не налазимо више у нашим рукама оних извора, којима располажу остале немачке државе; не можемо пак дирати у оне који нам остају, а да озбиљно не повредимо права будућих генерација . . .«¹¹⁾

Мартин то врло добро осећа и зна и зато се он као боденрајнертреглер држи умерено: »dass die Forderung einer bestimmten Höhe der Verzinsung in der Forstwirtschaft nicht verlangt werden könne, da diese die Folge einer Menge forsttechnischer und forstwirtschaftlicher Verhältnisse sei«.

Као један од протагониста пак те доктрине он жели да је задржи, што више у целости и за то прави уступке и места свима новијим настојањима — и дауверљивостима и контролистима — наглашавајући стално узгој као основицу уређења. Обраћајући већу пажњу узгоју он се нада да ће ублажити многе негативне стране много помињане доктрине. Он и сам налази данас: »Es ist im allgemeinen zu gleichmässig verfahren, von Kahlschlägen und Aufhieben ist oft mehr Anwendung gemacht worden als es in waldbaulicher Beziehungen geboten oder erwünscht ist« (262).

Томе је пак добрим делом крива баш та теорија. Чисте сече и боденрајнертреглере иду руку под руку, и она са узгојем у строгом смислу речи не може правити компромисе — о томе се не сме имати никаквих илузија. Стане ли се једаред чврсто на њено тло, онда све што је финансијски »hiebsreif«, мора ићи на поље (ту не помажу никаква ограничења), и што брже то боље, у толико рентабилније, а чисте сече су увек најрентабилније — без обзира на негативне промене у физици тла и толико других неповољних околности које настају по биологију шуме као целине.

Добро схваћено уређење шуме на узгојној основи, уз потрајну и у колико је могуће увећану производњу тла, ретко ће се кад и само у изузетним приликама моћи координирати теорији највеће земљишне ренте.

На страну све то Мартинова књига је једно одлично дело које ће врло добро послужити како онима који студирају тако и као саветодавац практичарима. Писана збивеним и јасним стилем што је ређе у немачкој литератури она је пуна и садржајна, не губећи се много у детаљима (као Judeich-Neumeister итп.) нити разглабајући ситнице. Увек се чита са задовољством чак и у деловима када се не дели исто мишљење.

¹¹⁾ Silva, 21. XI. 1924., Bernhard: Sachsen und die Bodenreinertragslehre.

Кад се елиминира све оно што је атрибут средине и времена, па се добро удуби у суштину саме ствари, онда се тек увиђа колико има додирних тачака код третирања шума у земљама са сличном шумарском ситуацијом: Баденска Баварска — Француска (Вогези — Шварцвалд, Бав. Алпи — Фр. Јура). А посебне француске методе нису никаква наука за себе, као што се многи плаше, коју чак не треба ни познати, него разни варијетети опште познатих метода, ствараних заједничком муком и искуством, а прилагођених, створених, и измењених с обзиром на локалну применљивост и природно подмлађење.

Нашим друговима топло препоручујемо обе књиге, које ће им корисно послужити али ако их употребе увек са довољно критике имајући на уму наше специјалне прилике као и локална искуства, а никако не узимати све за »готове паре«. То је дужност наше наставе.

Београд 12. IV. 1927.

Милан Манојловић

Г. Ф. МОРОЗОВ »УЧЕНИЕ О ЛЕСЕ«, издание третье, просмотренное В. В. Матренинским, Ленинград, Государственное Издательство, 1926, 424 стр.

Prvi puta izdana je ova knjiga god. 1924. a nedavno primili smo izravno od redaktora već treće njezino izdanje. Već sama činjenica, da je »Učenje o ljesu« (Nauka o šumi) po treći puta štampana Gosudarstvenim Izdatelstvom, govori o velikom interesu, koji knjiga budi u šumarskim krugovima Rusije i inostranstva.

Veliki je uspjeh knjige i razumljiv, jer ona otvara vrata u novu oblast šumarske nauke — šumarske fitosocijologije. Šuma je, prema tom shvatanju, društvena zajednica, asocijacija, u kojoj se po brojnim prirodnim zakonima odigravaju bio-socijalni procesi. Onome, koji pročita knjigu, šuma postaje bliža, razumljivija.

Samo gradivo knjige razdijeljeno je na četiri dijela:

1. Uvod u bijologiju šume,
2. Bijologija vrsti drveća i nauka o uzgojnim svojstvima pojedinih vrsta.
3. Bijologija sastojina i nauka o uzgojnim svojstvima sastojina, i
4. Bijologija »tipova« sastojina, dinamika i sistematika šume.

Od velikog je interesa obrazloženje »definicije« šume, koju je pisac dao uvodeći čitaoca u bijologiju šume. Prema Morozovu pod pojmom šuma ne smijemo da razumijevamo jednostavni skup ili veliku grupu stabala, već asocijaciju ili takovu zajednicu stabala, u životu kojih se vidi međusobni upliv pojedinih individua. Taj upliv dovodi do promjena spoljašnjeg oblika a i nutarnje gradje stabala. Veliki uticaj na život šume vrši stanište i klima. Ali i šuma zna promijeniti tlo sa živim i mrtvim pokrovom, pa i samu klimu. Šuma je pored toga i geografska pojava, jer pojedine vrste šuma, sastojina i stabala karakterišu cijela geografska područja, kao na pr. »tundra«, »ljesostepj«, »tajga« itd.

Stoga je šuma objekat, koji zaslužuje veliku pažnju čovjeka, a naročito šumara. Šumar mora tačno poznavati i stalno proučavati sve bio-socijalne procese, koji se odigravaju u šumi. Šumar, kojemu je dužnost regulisati društveni život stabala, mora da zna šumu.

G. F. Morozov dao je naslov njegovoj disciplini i radu »Učenje o ljesu«, t. j. »nauka o šumi« ili »poznavanje šume«. On dijeli »uzgoj šuma« na dvije discipline — »poznavanje šume« i »uzgoj«. Zadnja je disciplina specijalna šumarsko-tehnička, dok je prva — »nauka«.

Za razumijevanje šume, za poznavanje šume, njenih oblika i njenog života, treba da znamo prije svega bijologiju vrsti drveća njihovog rasta, rasploda i primanja hrane. Zato je G. F. Morozov drugi dio »Učenja« posvetio prikazu odnosa drveća prema svjetlu, vlazi, toplini, mineralnim sastojinama tla, te njihovom umnažanju i

brzini rasta. Osim toga prikazana su i biološka svojstva pojedinih vrsti drveća: bora, smreke, hrasta, topole, breze, johe, lipe, jasena, javora, bresta, ive, graba i dr.

Treće je poglavlje biologija sastojina. Ovdje je obradjen materijal o prilikama, koje vladaju u sastojinama: međusobni upliv šume i padavina, količina svjetla pod zastorom, upliv šume na temperaturu zraka i tla, gibanje zraka, ishlaplivanje, vlaga tla. Veliku pažnju posvećuje autor mrtvom a osobito živom pokrovu, borbi za opstanak, procesu pomladjenja te rasprostranjenju šume (borba za teritorij). Konačno karakteriše on sastojine i dijeli ih prema njihovoj formi, sastavu i postanku.

Četvrto je poglavlje »tipologija«, ili »biologija tipova« šuma. U ovom poglavlju sabrane su sve »novosti« ruske šumarske nauke: 1. »smena porod« — prirodna zamjena jedne vrste drugom, na pr. smreke brezom i topolom, bora brezom i topolom, hrasta »mekanim drvećem«, bora hrastom, hrasta smrekom, bora smrekom, 2. »učeniye o tipah nasaždenij«, o čemu je pisao g. D. Milovanović u majskom broju Š. L. te ga nazvao »tipologija«.

Samo kolosalne površine ruskih šuma te veliki »diapazon« u vrstama drveća uslijed geografskog položaja (hladne tundre — južni Kavkaz sa palmama) mogli su potaknuti G. F. Morozova da stvara svoju nauku o »tipovima« šuma na istim osnovama i po metodama, koje su rukovodile i prof. Dokučajeva, kad je ovaj stvarao »tipove tla«. Značajno je, da su prof. Morozova sa ljubavlju pomagali i praktični šumari, većina negdanjih njegovih učenika na Šumarskom Institutu u Petrogradu. Ta je pomoć bila znatna, jer je i sam pokojni autor čedno nazivao sebe »pisarom praktičnih šumara«.

»Učeniye o ljese« od velikog je interesa ne samo za šumare, već i za svakog običnog čovjeka, koji voli šumu i koji ima interesa za prirodu.

Zasada imamo famo ruski tekst »Učeniya o ljese«, ali imamo vijesti, da će uskoro knjiga biti štampana i njemačkim jezikom.

Svakako za one, koji znadu barem malo ruski, knjigu najtoplije preporučujemo.

I. P. Isajev

Проф. Н. П. Кобранов »Селекция дуба«, Издание »Новая Деревня«, Москва, 1925. стр. 37.

Detaljno proučavanje ruskih hrastika novo je pitanje, koje je potaknuo prof. Kobranov u ruskoj šumarskoj literaturi. Svrha toga proučavanja naći ove vrste i varijetete hrasta, koji bi najbolje odgovarali tlu i klimi »ljeso-stepi« te bi bili otporni protiv elementarnih nepogoda a i protiv različitih štetočinja — insekata i gljiva. Prema mišljenju pisca jedan dio te zadaće može biti riješen selekcijom. Konkretno — zasada preporučuje se *Quercus pedunculata* v. *tardiflora* Czer, kasni hrast sa drvom odličnih tehničkih svojstava i velike vrijednosti. Ali samo pitanje time još daleko nije riješeno. Prof. Kobranov smatra da je svojim radom »Selekcija hrasta« dao samo upute te na kraju rasprave prilaže jedan program (cirkular za kolege — ruske šumare) za daljnje proučavanje ruskih hrastika. Nema sumnje, da će se kolektivnim radom, koji je tako uobičajan u ruskom šumarstvu, moći postići i dobar uspjeh. Rad, koji je poduzeo prof. N. P. Kobranov, od velikog je interesa ne samo za rusko šumarstvo, već i za šumarstvo cijelog svijeta.

I. P. I.

Проф. Н. П. Кобранов: »Об образовании двух побегов у обыкновенной (*Pinus silvestris* R.) и крымской (*Pinus laricio* var. *Pallasiana* Endl. et Ant.) сосен в течение одного и того же вегетационного периода. Ленинград, 1927. стр. 51.

Ova je rasprava od specijalnog interesa po uzgajače šuma. Zapaženo je, da su obični i krimski bor pod povoljnim prilikama (toplo vrijeme, zaliha hranivih tvari u tlu) u jednom vegetacionom periodu znali potjerati po dva pa i tri puta. Drugi se izbojak pojavljuje iz vršnog pupa a i iz postranog. U posljednjem slučaju on prouzro-

kuje krivljenje stabla, a može dovesti i do stvaranja rašljatih stabala i kandelabara. Pored toga ovom se pojavom onemogućuje brojenje godova bora po pršljenovima. Brojne tabele, grafikoni te fotografski snimci a i samo građivo knjižice daju pravo tvrditi, da je tome originalnom radu posvetio autor mnogo pažnje, ljubavi i marljivog rada.

I. P. I.

»Lesnická Práce« Číslo 3 — 1927. — Dr. Jul. Komárek »Hrbohlavec čárkovaný (Lictus linearis) ničitelem parketových podlah« (Lictus linearis — razarač parket-skih daščica). — Ing. Jar. Veselý »Lesy a kulturní vyspělost státu« (Šume i kulturno razvijanje države). — Ing. Matvienko-Sikar »Brzdící účinek vlka ve smyku« (Zaustav-ljajući učinak »vuka« u točilima).

»Lesnická Práce« Číslo 4 — 1927. — Kasal Jaroslav: »Poškození lesních porostů způsobené kouřovými výpary kamenouhelných podniků« (Oštećivanja sastojina, pro-uzročena dimom rudnika kamenog uglja).

КЊИЖЕВНА ОБЈАВА

Катекизам о упораби шума, који издаје професор на Шум. Школи у Сарајеву Драгутин Д. Весели као трећу књигу у реду шумарских катекизама*) већ се штампа и разашливати ће се у мјесцу мају о. г. Обухватаће широко подручје употребе шума и шум, технологије, а бити ће украшен са преко 60 што табла, што слика. По опсегу ће по свој прилици бити за половину већи од досадашњих катекизама т. ј. обухва-таће око 15 штампаних арака или око 240 страна. И овај се катекизам штампа ћири-лицом, јер је до сада од покрајина ван Босне и Херцеговине био најљепши одзив за ове катекизме из Србије.

Изавадак из садржаја:

A) Добивање, израда, превоз и уновчење главног узјетка: I. Дрво; II. Позна-вање појединих врсти дрвета, III. Техничка својства дрвета (облик, тежина, тврдоћа, чврстоћа, липкост, цјелкост, текстура, боја, мирис, стезање и набрекивање, трајност, горивост, мане дрвета). IV. Дрвни сортименти (потанко уз обзир на трговачке изансе). V. Употреба дрвета у различитим обртима и занатима. VI. Сјеча и израда (дрвари, оруђе, вријеме сјече, дознака сјече, сјеча, израда у сирове сортименте). VII. Сми-јештање дрвета. VIII. Примане израђеног дрвета. IX. Издавање дрвета (правоужит-њени, властита потреба, продаја по такси, путем понуде, уговора, дражбе и отписи-вање губитака). X. Транспорт дрвета (путеви, цесте, жељезнице, чекрци, точила, јачаре и плављење појединце или у славовима).

B) Шумски споредни узјци (џора, смола, стеља, храниво лишће, шумски пло-дови, шумска паша и употреба траве, одгајање полских плодова, тресет, камен и пијесак).

Ц) Шумска технологија:

Механичка технологија. I. Израђивање трговачке робе ручним оруђем (жељез-нички прагови, дуга, шубије, шимла, ободи, гобеле и паоци и т. д.). II. Израђивање трговачке робе на пиланама. (Мале водене пилане, парне пилане, пиланско пословање, сортименти пиљење робе и трговачке изансе).

Хемијска технологија. I. Конзервирање дрвета (сушење, испирање, парење, бо-јадисање, наугљивање и импрегнирање). II. Дрвовина и целулоза. III. Суха дести-лација дрвета.

Цијена је по књизи као и досадашњим катекизмима 30 динара, а ако буде много опширнији, убраће се разлика поузећем при разашливању књига. Новац се шаље упућником на адресу **Драгутин Весели**, професор, Шумарска Школа, **Сарајево**, **Куловића улица број 13**.

*) Изашли су до сада: Катекизам о узгајању шума и катекизам о заштити шума.

Умољавају се гг. управит. шумарија и шум. извјеститељи да наручујући ове књиге и сакупљајући претплату од подређеног им особља потпомогну овај потхват, чиме ће не само користити особљу и струци, него и писцу омогућити, да настави на овоме пољу рада (геодезија, дендрометрија, уређивање).

VIJESTI

Drvo, drveni ugalj i automobil.*) Visoke cijene benzina, a naročito nejednaka raspodjela petrolejskih nalazišta u svijetu, izbacili su poslje rata na površinu pitanje karbirana, koji bi bili podesni da se upotrebljavaju, kod eksplozivnih motora. O riješenju, koje će biti prihvaćeno, ovisit će i razvoj automobila, pa i ekonomska neovisnost onih zemalja, koje ne proizvode petroleja, a te su u većini. Treba odmah reći da nema samo jedno rješenje već ih ima više. Među onima, što ih imadu na programu naučenjaci, najbolje je napredovao, a možda je i najekonomičniji onaj način, što ga hvali Office Nationale, des Inventions de France, i koji iskorišćava t. zv. gaz pauvre, uzimajući ishodište krute karbirane: drvo, drveni ugalj, pa i sam kameni ugalj. Ima samo jedna nepriličnost. Čini se da ovaj način nije upotrebljiv već samo kod teških vozila a to radi težine i volumena gazožena.

Evo u čemu je princip. U nekom gazoženu izlaže se kruti, do bijelog žara zagrižani materijal, učinku vode, usljed čega nastaje gaz složen iz jednakih česti ugljičnog kisa i vodika. Oba ova gaza mogu da gore, a pomiješani sa kisikom uzduha oni daju eksplozivnu smjesu, koja se može upotrijebiti u eksplozivnim motorima kao naknada za benzin. Istraživanja o primjeni ovog načina provode se u Francuskoj počevši od godine 1924., i dala su zanimljive rezultate. Prvo natjecanje gazoženskih vozila godine 1924., dokazalo je da je rješenje na dobrom putu. Natjecanje francusko-belgijsko iz godine 1925., što ga je organizovao Francuski Klub Automobilista, pokazalo je velik napredak. Jedanaest kamiona prevalilo je put od 2.100 km umjesto 60 km godine 1924. Ovo iskustvo predstavljalo je sumu od 34.000 kontroliranih km. Nezgode nisu premašile 1% na 3000 km. Zapaljivanje gazožena pri polasku nije tražilo više od 10 minuta u većini slučajeva.

Najvažniji napredak godine 1925. bilo je samo pročišćavanje (l'épuration). Dispozicije, koje su primijenjene, nisu dopuštale da nečist ulazi u motor. Srednji tlak i specifični potrošak približavali su se onome dobrih starih motora. Ovi rezultati, dobiveni sa procentom kompresije 7, čini se da se ne mogu povisiti ni novim poboljšicima.

Godine 1926. polučen je još ubjedljiviji uspjeh. Jedno vozilo Berliot prevalilo je u 25 dana po Francuskoj više od 5000 km pod kontrolom Francuskog Kluba Automobilista. Gazožen se hranio drvetom i trošio je prosječno 50 kg drveta na 100 km, umjesto 25 l benzina za istu udaljenost. Uzdržavanje gazožena bilo je ograničeno na jedno čišćenje na svakih 2000 km, što nije pretjerano.

Klub Automobilista Francuske organizovao je godine 1926. jedno novo natjecanje. To je bila više pokretna izložba raznih načina i strojeva nego izložba u užem smislu riječi. Pored drveta i drvnog ugljena pojavio se jedan novi kruti karbiran t. zv. karbonit, koji je dobiven aglomeracijom drvnog ugljena, otpadaka sa pilana i ugljene »praške«. Jedan kg karbonita potpuno nadomješta 1 l benzina.

Početkom godine 1927. izvršeno je u Sjevernoj Africi deset putovanja, što ih je organizovala revija le Poids lourd, sa jednim kamionom, jednim kolima od 16 HP i

*) Donosimo ovaj informativni članak blagodareći susretljivosti gospodina André Boissiera, francuskog konzula u Zagrebu, koji naročitu pažnju priklanja našem šumarstvu, našoj drvnjoj industriji i Šumarskom Listu. **Uredništvo**

jednim kamionom (Berliot) od 21 HP, koji su bili providjeni gazoženom na drvo (Imbort), ova su vozila prevalila distansu od 3.300 km (od Tunisa-Marakeša) uza srednju brzinu od 42 km na sat. Trošila su 100 kg drveta na 100 km udaljenosti ne gledajući na vrst drveta.

Nedavno održano natjecanje Kluba Automobilista pokazalo je u koliko se gazoženima može nadomjestiti benzin. Teška su vozila bila podložena jednakim uslovima kao i laka. Distanse od 3000 km prevaljivane su bez teškoća. Pored gazožena na drvo i drveni ugalj odlikovala su se i ona, koja su upotrebljavala karbonit.

Aparati za karbo-gazifikaciju drveta danas se već proizvode fabričkim putem. Društvo La Societe C. G. B. (3 avenue du Bel-Air à Paris) specijalizovalo se u toj fabrikaciji i proizvodi aparate, koji zadovoljavaju u Francuskoj i njenim kolonijama. Njene gazožene nalazimo na traktorima Latil, tankovima Renault, traktorima Fordson, Emmerson, motornim plugovima, kamionima Berliot, Delahaye Wele, Whit i. t. d. Oni su u funkciji već neke dvije godine. Navest ćemo naročito 3 kamiona Berliot, i 2 traktora Latil, providjene motorima C. G. B., koji ne zauzimaju mnogo mjesta a težina im je od prilike 100 kg, te je svaki od njih prevodio više od 20.000 km uz potrošnju od 1200 gr drvnog ugljena namjesto 1 l benzina.

Sve ovo pokazuje da su opiti Office National-a završili nješenjima, koja se dadu iskoristiti. Upotrebljuju se tri karbirana: drvo, drveni ugalj i karbonit. Od ovih će onaj imati prednost, čija će kalorijska snaga biti razmjerno najveća a volumen najmanji. Za sada je opskrbljivanje drvetom — najlakše, pa se zato u izvjesnim zemljama ono nameće samo po sebi.

Dakle, problem, koji se sada javlja i kojim se živo zanima l'Office National des Combustibles Liquides et l'Office National des Inventions, ekonomske je prirode. On sastoji u tome, da se organizuje industrija drvnog ugljena ili takovog goriva dovoljne homogenosti i cijene, koje bi mogle da konkurišu benzinu. No pitanje je i u tome, da se obrazuju mehaničari-specijaliste. Francuska se već bavi mišlju da podigne fabrike za pougljavanje u izvjesnim šumskim krajevima poput one, što je posjeduje Société de La Carbonite u Bajoni.

Pored automobilističkih natjecanja bilo je natjecanja i u pougljavanju drveta godine 1926. u blizini Blois-a u parku de Hénars. Pored toga bilo ih je u Sélomnes u šumi Sénart i u Buc-u blizu Verzaja kao i u šumama Landa.** Nedavno je ponovno natjecanje bilo u Blois-u. Konstruisani su aparati, koji se mogu lako kretati po šumi i kod kojih je izlišan transport drveta u fabriku. Jedan od tih aparata proizvodi u 24 sata iz 1 tone drveta 200 kg vrlo dobrog uglja.

Francuska je vlada odlučila da unaprijedi upotrebu gazoženih vozila olakšicama finansijske prirode. Francuska vojna vlast već je naručila gazoženska vozila i traktore. Ukratko, može se reći, da je za teška vozila problem karbirana riješen.

DRUŠTVENE VIJESTI

ZAPISNIK PODRUŽNICE LJUBLJANA ODBOROVE SEJE PODRUŽNICE J. Š. U.
DNE 16. III. 1927 V MARIBORU.

Prisotni: predsjednik vl. sv. Detela, podpredsednika: ing. Šivic, ing. Pahernik, tajnik: ing. Mozetič, blagajnik: ing. Oberaigner, odborniki: ing. Rustia, ing. Ziernfeld, ing. Lenarčič Josip, ing. Lenarčič Milan, ing. Šušteršič, ing. Božič, ing. Urbas, nadupravitelj Lang, okrajni gozdar Krivic. Prisotnih je tudi već članov Podružnice.

**) Urednik je boraveći u Landu u Francuskoj imao prilike da se upozna sa ovim pitanjem. Vidi: Concours Exposition d'appareils portatifs de Carbonisation et de véhicules à Gazogène. Compte-Rendu Officiel, Bordeaux 1926.

Predsednik otvori sejo ob 13.30 h, pozdravi došle in ugotovi sklepčnost.

Odsotnost so opravičili: veleposestnik Podlesnik, uprav. Göderer, velep. ing. Rudež, ravnat. Sonnbichler.

Odbornik inž. Ružič je zaprosil v svoji vlogi na Podružnico dne 13. XI. 1926, da ga razreši dolžnosti odbornika, ker je službeno zelo zaposlen, — kar se vzame pri seji na znanje.

Tajnik poroča, da je predsedstvo onim gozdnim posestnikom, ki so blagovolili nakloniti podporo v materialu za postavitev lope v društveni drevesnici v Slivnici, izreklo pismeno zahvalo. Nadalje, da so tekoči posli rešeni, izvzemši one, ki se bodo obravnavali na tej seji.

Blagajnik poroča o svoji intervenciji v Zagrebu z dne 8. XII. 1926, sledeče:

Blagajnik Glavne uprave je večinoma pristal na vse predloge Podružnice glede obračunavanja, o katerem se je na zadnji odborovi seji referiralo.

Podružnica je z Glavno upravo obračunala s potrdili in protipotrdili sledeče:

1. Glavna uprava je refundirala Podružnici v letu 1925 preduj-	
movane stroške v znesku	140 Din 75 p
2. Plačala Podružnici prelimitirani znesek za leto 1925	9.800 „ — „
3. od prelimitiranih izdatkov znesek	2.770 „ 09 „
Skupaj torej	12.710 Din 84 p

Podružnica je za isti znesek izdala in na isti način odvedla:

1. vplačano članarino za l. 1925 v znesku	10.225 Din 60 p
2. preostanek obračuna za l. 1925, ako se ne prizna izdatek	
4.800 Din za natis Ružičevega osnutka Zakona o šumama t. j. 4.800	
Din primanjkljaja iz l. 1925 v znesku 2.314 Din 76 p	2.485 „ 24 „
Skupaj	12.710 Din 84 p

V gotovini je nakazala Glavni upravi znesek 7.129 „ 91 „

Zneska 4.800 Din za Ružičev osnutek Zakona o šumama blagajnik Glavne uprave ne priznava kot izdatek, ker ni v proračunu in ga Glavna uprava ni dovolila. Ako Podružnica doseže to dovoljenje, bo blagajnik Glavne uprave ta znesek takoj nakazal.

Nadalje je Glavna uprava v seji v Vinkovcih ne samo dovolila, da se odpiše neplačane članarine iz l. 1919—1922 v predlaganem znesku 1.308 Din, temveč je tudi sklenila, da se črtajo vsi člani in naročniki Šum. Lista, ki niso v letih 1922, 1923 in 1924 plačali članarine odn. naročnine. To se je tudi zgodilo. Na ta način je stanje članov Podružnice precej decimirano. Imamo le še 214 rednih članov. Črtanih je bilo 45 članov. Člani, ki hočejo vstopiti zopet v Udruženje, morajo plačati dolžno članarino in dobijo zaostale zvezke Šumarskega Lista.

Članarino plačajo od 1. januarja 1927 člani in naročniki Šumarskega Lista neposredno Glavni upravi, zaostalo članarino pa Podružnici.

Glede denarnega poslovanja v l. 1926 omenja blagajnik, da je koncem leta ostal prebitek Din 3.769.74 vsled tega, ker ni bila še odvedena v l. 1926 vplačana članarina v znesku Din 11.886.—
razen tega pa je bilo še plačanih Din 900.—
za knjige. Ta znesek je tudi odvesti Glavni Upravi.

V tekočem letu (1927) je denarno stanje sledeče:

D o h o d k i:

Preostanek	3.769 Din 74 p
Vplačane članarine	1.150 „ — „
Obresti	81 „ 83 „
Glavni upravi nakazano	7.129 „ 91 „ = 12.131 Din 48 p

Stroški:

Upravni stroški	79 Din 28 p
Odvod Glavni upravi za knjige	900 „ — „
Na račun 11.886.—	9.100 „ — „ = 10.079 Din 28 p
ostanek	2.052 Din 20 p

Glavno upravo bo zaprositi, da nam nakaže znesek 9.900 Din za leto 1927.

Obračun gozdne drevesnice v Slivnici za l. 1925, še ni završen.

Proračun drevesnice za l. 1927 izkazuje stroškov	74.000 Din
in dohodkov	137.605 „
preostanka	63.605 „

Cene sadikam, določene po oskrbniku drevesnice za odjemalce izven Slovenije in inserirane v šum. Listu štev. 12/1926 in 1/1927, so visoke, osobito, ako se poleg tega zaračuna 10—20% za manipulacijo in transport. Za domače gozdne posestnike so cene nižje in odgovarjajo cenam, določenim za oddajo sadik iz državne drevesnice.

Vsled obilnega dela v drevesnici z oddajo sadik raznim strankam prosi ing. Ružič kot oskrbnik drevesnice, da se poleg gozdarja Rakuščeka pritegne k sodelovanju še gozdarja Antonaca proti primerni nagradi. Prosi se za odobritev.

Poroča dalje o prošnji na ministrstvo radi brezplačnega prevoza sadik iz društv. drevesnice v Slivnici, kakor je to dovoljeno državnim in samoupravnim drevesnicam. Radi nujnosti je oskrbnik drevesnice inž. Ružič poslal predmetno prošnjo direktno na Ministrstvo šum in rudnikov v Beogradu. Predlaga, da se ta korak naknadno odobri.

Poročilo blagajnika se vzame na znanje.

Nadupravitelj Lang pripomni glede cen sadikam, da naj bi za domače veljale režijske cene, za druge pa za 20% povišane cene, kar je z ozirom na vedno večje izdatke drevesnice opravičeno.

Ing. Šivic predlaga, da naj letos ostanejo še cene, ki jih je določil in danes utemeljil oskrbnik drevesnice, ing. Ružič.

Predsednik Udruženja ing. Lenarčič referira v zadevi zneska 12.500 Din, obljubljenega od ranjke »Save«. Glavno skupščino dotične družbe je bil urgiral radi izplačila obljubljenega zneska, kar je odbor družbe vzel na znanje in zagotovil, da se bo zanimal za stvar. Ker pa znesek kljub temu ni bil izplačan, je pozneje predlagal družbi, naj mesto obljubljenega zneska nakloni le 5.000 Din. Odgovorili so mu pa, da ni sredstev, vsled tega predlaga, da se ta stvar sploh spravi z dnevnega reda.

O redukcijah drž. šum. uradnikov referirajo ing. Šivic, ing. Urbas in ing. Zierenfeld. Po daljši debati sklene odbor, da Podružnica intervenira takoj pri vseh posl. klubih, ki prihajajo za Slovenijo v poštev.

Pred nadaljevanjem dnevnega reda predlaga ing. Lenarčič sen., da se odbor posvetuje glede spremembe pravil J. Š. U. Treba je, da se varuje neka samostojnost Podružnice. Čuje se že tudi, da Podružnico nameravajo ukiniti. Ker se bo pri Glavni upravi o spremembi pravil, event. tudi o reorganizaciji J. Š. U. skoro obravnavalo, mora se v najkrajšem času premotriti načrt novih pravil. Izbere naj se v to svrho ožji odsek.

Ing. Šivic predlaga v ta ožji odsek one gg. odbornike, ki so tudi pri Glavni upravi.

V ožji odsek se določijo: Ing. Lenarčič, ing. Šivic, ing. Pahernik, ing. Sevnik, nadupravitelj Göderer.

Blagajnik ing. Obereigner poroča o prošnji sres. šum. referenta v Mariboru ing. Ružiča na mestni magistrat v Mariboru radi oddaje parcele št. 564/4 d. o. Radvanje

II v izmeri 1.5066 ha v zakup Podružnici, da bi se preložila sedanja drevesnica v Slivnici v Maribor. Predlog in osnutek zakupne pogodbe za to zemljišče se prečita.

Ing. Urbas pripomni, da bi sicer drevesnica rabila večji prostor za eksote in bi prostor na Teznu bil prikladen, ker je ob cesti in blizu mesta, ali za enkrat stvar ni aktualna in je prenos drevesnice iz Slivnice na Tezno brezpredmeten.

Predlog se sprejme in daljna debata o prenosu drevesnice opusti.

Preide se na pratesanje pravilnika za upravo in oskrbovanje društvene drevesnice. Pravilnik se prečita.

Ing. Lenarčič sen. povdarja, da je od centrale doseči formelen sklep, čigava last je drevesnica, Podružnice ali centrale.

Ing. Lenarčič ml. predlaga, da se članom Udruženja dajo sadike po zmernih cenah in da naj bi si drevesnica ustvarila za event. slabe čase rezervni fond.

Ing. Šušteršič smatra pravila za preobširna ter predlaga z oziroma na elastičnost in racionalnost podjetja, da se formalni predpisi skrečijo na minimum.

Ing. Šivic pripomni, da temeljijo pravila na 30 letni praksi in so posneta po pravilniku za drž. drevesnice.

Na predlog Lenarčiča ml. se sklene pravilnik v načelu odobriti in preureditev besedila prepustiti ing. Šivicu in ing. Urbasu.

Ing. Šivic poroča, da se je lani vzelo sadike za »dečji dan« iz državnih gozdnih drevesnic. Ker so pa letos drž. gozdne drevesnice vzete iz drž. budžeta, morajo se same vzdrževati in jim ni mogoče dati že v prvem letu brezplačnih sadik.

Prosi, da odbor dovoli za dečji dan v ljublj. oblasti 100.000 sadik brezplačno.

Odbor odobri oddajo 50.000 komadov brezpl. smrekovih sadik proti odškodnini za kopanje in razpošiljanje.

Ing. Šivic poroča, da vsled finančne osamosvojitve drž. drevesnic obče uprave letos še ni mogoče dobaviti poplavljenecem brezplačnih sadik. Potreba pa je osobito v škofovškem in logaškem okraju evidentna. Tu je za društvo hvaležna naloga in dolžnost da skuša pomagati; prej kakor drugih faktorjev in društev. Tudi dano bi se poplavljenecem moralo pomagati, namreč v tem smislu, da bi se odškodovali gozdni organi, da vodijo pogozdovalna dela. Zato bo treba misliti, da si sčasoma ustvari Podružnica tudi nekaj premoženja, ker od centrale, ki se sama bori v tem pogledu, zaman iščemo denarne podpore.

Sklene se, naj se notrane sadike za dečji dan deloma porabijo v poplavljenih pokrajinah, ali o priliki dečjega dne ali drugače.

Ob enem se na prošnjo maribor. Podružnice Slov. planinskega društva za brezplačne sadike, isti dovoli brezplačno 1000 kom. gladkega bora, 50 kom. mesna in 3000 kom. smrečic.

Predsednik podružnice vl. sv. Detela opozarja, da bi v svrhu čim boljšega kontakta med Podružnico in Glavno upravo, morala Glavna uprava dostaviti Podružnici pred vsako sejo izvod dnevnega reda.

Člani, ki zastopajo Podružnico v Glavni upravi, bi pred vsako sejo Glavne uprave morali dobiti od Podružnice navodila, kako naj jo zastopajo pri posameznih predmetih, ki so na programu. Odbor Podružnice bi imel sklicati sejo Glavne uprave. Te seje bi se morali udeležiti oni delegati, ki gredo k seji Glavne uprave. Dosedaj se to ni godilo, pa se bo moralo, ker mora odbor Podružnice imeti vpliv na izjave zastopnikov Podružnice. Tudi se pri odborovih sejah lahko izkaže potreba, da se dajo delegatom navodila, da sprožijo važna vprašanja, ki niso na dnevnem redu Glavne uprave.

Sklene se napraviti pismeno vlogo na Glavno upravo. Obenem naj bi se ing. Lenarčič sen., kot predsednik Udruženja pri Glavni upravi zavzel za to stvar.

Ing. Šivic, kot predsednik ožjega odbora za gozdarsko razstavo v Ljubljani poroča o sestanku v Laškem dne 14. XII. 1925, kjer se je posvetovalo glede prireditve gozdarske razstave, ki jo posebno uprava velesejma v Ljubljani forsira.

Na tem sestanku je poudarjal, da pridejo pri nameravani prireditvi v prvi vrsti v poštev veleposestniki; da pa pri teh ni pravega razpoloženja za prireditev, dokler so ovirani v svojem poslovanju in obremenjeni po predpisih agrarne reforme. Tudi glede lesne industrije so merodajni največ veleposestniki, a tudi tovpogledno veljajo navedene razmere. Predlagal je takrat, da se sestavi odbor, ki naj bi izdelal program prireditve, a v prvi vrsti skrbel za zbirko za razstavo potrebnega materiala. — Dela je veliko, ako naj bo razstava to, kar mora biti. Na predlog dv. sv. Rustje, se je na posvetu v Laškem sklenilo, da tvorijo ožji pripravljalni odbor vsi takrat navzoči gospodje in naj se določi predsednikom istega poročevalca. Predlog je bil takrat enoglasno sprejet.

Nadaljuje, da se lani celo leto radi pomanjkanja časa, ki ga mora porabiti predvsem za uradne posle, ni mogel posvetiti predmetu. O prilikah je poizvedoval tu in tam glede razpoloženja in materiala za razstavo, toda ne s povoljnim uspehom.

Vsled pomanjkanja časa, kakor tudi redukcij, ki zahtevajo intenzivnejše delo, prosi, da se ga razreši tega mandata. Posebno tudi radi tega, ker bi radi pridobitve posameznikov in razgovora z njimi, moral iti od posestva do posestva, od industrije do industrije. Moral bi tudi sam fotografirati interesantne objekte itd., ker jih drugače ni zlahka pribaviti. Za vse to pa je na razpolago samo 500 Din, ki so namenjeni za stroške materiala za korespondenco. Na posebne podpore se ni zanašati.

Končno pripomni, da mora aranžer razstave videti, kakšne so bile vzorne razstave drugod. Dočim so merodajni faktorji omogočili mnogim uradnikom, da so mogli osebno proučiti te razstave — ni se dala možnost udeležbe onim, ki naj bi aktivno sodelovali pri zbiranju razstavnih objektov in publikacij, kjub temu, da je bilo Udruženje poučeno o tem, da se želi prirediti gozd. razstava v Ljubljani. Iz navedenih razlogov odlaga leta 1925 poverjeni mu mandat.

Ing. Lenarčič ml. povdarja, da bodo razstave vedno intenzivnejše in naproša, da se ima to zadevo še vedno v vidiku.

Ing. Rustia predlaga, naj bi se dosedanji ožji odbor razširil z industrijalci in strokovnjaki. Naj bi se vršile v Ljubljani seje in sestavil program, ki naj bi se razposlal vsem zainteresiranim.

Sklene se za enkrat počakati in ing. Šivica odvezati tega bremena.

Ing. Šivic: Oblast. šum. referentu venomer prihajajo prošnje brezposelnih šum. inženjerjev, srednješolcev in gozdarjev radi posredovanja za službe.

Tudi službodajalci se včasih obračajo tja radi namestitve primerne službenca.

Oblastni šum. referent ne more imeti pri tolikih slučajih stalne evidence osebja, ki je brez službe in od slučaja do slučaja praznih službenih mest na manjših posestvih.

Zato bi bilo dobro, ko bi društvo to stvar vzelo v roke, posebno za svoje člane. Zadostoval bi mali posredovalni odbor, v katerem bi imela oblast. šum. referenta svojega zastopnika.

Ta odbor ki mogel tudi društvenemu odboru odn. J. Š. U. staviti predloge o potrebnih ali odvisnih prosvetnih gozdarskih zavodih itd.

Sklene se prepustiti predsedstvu, da ustanovi ta odsek.

Ing. Šivic poroča, da je na Kmetijski šoli na Grmu že več desetletij imel pouk o gozdarstvu šumarski inženjer — sres. šumarski referent — v Novem mestu. Lansko leto pa ni bil več povabljen šum. referent — temveč predava tam gozdarstvo absolv. pripravnik vin. in gosp. šole.

O tem se je poročalo na pristojna mesta in povdarjalo, da predavatelj ni po predpisih teoretsko in praktično kvalificiran.

Dognalo se je, da šola nima kredita, vendar se je ing. Šulgaj v Novem mestu ponudil, da tudi brezplačno predava, a je bil odklonjen.

Predlaga, da v slučaju nepovoljne rešitve Podružnica napravi vlogo na J. Š. U., ki naj se obrne še posebej do Generalne direkcije šum.

V budžetu gozdnega oblastva obče uprave naj se vpostavi za honorar potreben kredit, ako ne bi v bodoče oblastni odbor tega storil.

Pri slučajnostih se oglasi ing. Rustia:

Ker se je zgodil slučaj, da se je sreskemu šum. inženjerju podelila avtorizacija brez predhodne merodajne izjave od strani šumarskega oblastva, predlaga, da se odbor potom Glavne uprave obrne na Gradbeno ministrstvo s prošnjo, da ono odredi Glavni upravi inženjerskih zbornic, da se inženjerske zbornice ob priliki razprave o prošnjah za avtorizacijo šum. inženjerjev vsakokrat obrnejo na oblastne šum. referente s prošnjo za izjavo o prošilcu. Predlog se sprejme.

Ing. Pahernik poroča, da se dela na to, da se izposluje carine prost uvoz hmeljev iz Avstrije.

Predlaga, da Podružnica to namero na merodajnih mestih s primernimi argumenti prepreči. Sprejeto.

Sklene se prihodnjo odborovo sejo sklicati v Ljubljani; nato predsednik zaključí sejo.

ИСКАЗ УПЛАТЕ ЧЛАНАРИНЕ У МЈЕСЕЦУ АПРИЛУ 1927. ГОДИНЕ.

Редовити чланови:

Муждека Дамјан, Винковци Дин 50 за год. 1927.; Инг. Живан Симоновић, Београд Дин 50 за год. 1927.; Инг. Стјепан Кушан, Сарајево Дин 50 за год. 1927.; Инг. Балентић Петар, Лудбрег Дин 50 за год. 1927.; Инг. Јожа Михево, Теслић Дин 50 за год. 1927.; Карло Мареш, Дол. Михољан, Дин 50 за год. 1927.; Инг. Данило Трумић, Илок Дин 50 за год. 1927.; Инг. Фрањо Штиглић, Кочевје Дин 50 за год. 1927.; Јошко Ребнић, Собница—Руше Дин 50 за год. 1927.; Инг. Иван Ширер, Сарајево Дин 50 за год. 1927.; Бранко Дерета, Винковци Дин 100 за годину 1926. и 1927.; Милан Вокић, Зеница Дин 50 за год. 1927.; Инг. Никола Цвејић, Загреб Дин 50 за год. 1927.; Инг. Петар Недељковић, Скопље Дин 50 за год. 1927.; Карло Мар, Змајевац Дин 50 за год. 1927.; Стјепан Никшић, Дин 100 за год. 1926. и 1927.; Едо Марчић, Љубљана Дин 50 за год. 1927.; Инг. Иван Ротер, Новитрад Дин 50 за год. 1927.; Јосип Влаха, Радеха Дин 50 за год. 1927.; Ферјанчић Фердо, Крањ Дин 50 за год. 1927.

Помагачи:

Иво Перекловић студ. форест Загреб, Дин 32 за год. 1927. упис и правила; Џар Звонко, студ. форест Загреб, Дин 25 за год. 1927.

Претплатници:

Поглавар среза Сребреница Дин 300 за год. 1923., 1924. и 1925.; поглавар среза Бугојна, Дин 300 за год. 1923., 1924. и 1925.; Браћа Кондић, Добој, Дин 100 за год. 1927. Обласна дирекција шума, Сарајево.

Враћени Шумарски Listovi u aprilu i maju 1927. Vovk Ante posesnik Bled, Pleća Nikola šum. nadzornik Zagreb, Jelenčić Vladislav Trnjani z. p. Garčin, Hofman Josip Golubovac, Amidžić Vukašin Bos. Gradiška, Bodjanac Josip Prkovec, Kavoš Juri Odronci, Neugebauer Josip Sr. Moravice, Drobnić Ante Dropolje, Busbach Alfred

Murska Sobota, Hafner Josip Škofja Loka, Vodopivec Josip Kamnik, Mark Ante Zagreb, Philipis Krsto Vinkovci, Čop Andrija Sušak, Pogatschnig Josip Sarajevo, Živanović Zivan Rasinja, Umberto Koronelli Zagreb, Drmota Jakob Zeleznika, Haritonović Stevan Skoplje, Nikolić Nikola Beograd, Slavija d. d. Vinkovci, Schadinger Rudolf Kočevje, Gürth Dragutin Karlovac, Adulović Stevan Beograd, Kosović Bogoslav Beograd, Bukovala Jovan Beograd, Radenković Svetislav Beograd, Ing. Lampe Frane Ljubljana, Nešković Miloš Bajina Bašta, Ladislav Hamar B. Stavnica, Janković Djordje Beograd.

Umoljavaju se gg. članovi Jugoslovenskog Šumarskog Udruženja, da nam jave promjenu svoje adrese, te ako je moguće i od ove gg. kolega — za koje znaju da su premješteni, jer nam se mnogi Šum. listovi vraćaju usljed toga što nemamo točne njihove adrese.

LIČNE VIJESTI

ING. FRANJO GRÖGER

šumarski savjetnik i ravnatelj Krndije d. d., Našice.

Rodjen 6. januara 1868. u Frywaldovu u Češkoj kao sin seljačkih roditelja, boreći se oskudnim prilikama, on je svojom marljivošću ipak uspio da svrši gimnazijske nauke te da po svršenoj maturi (1890. u Tropavi) podje u Beč, gdje je kao slušač šumarstva sa odličnim uspjehom i apsolvirao visokoškolske nauke (1893.).

Iza kratkoga službovanja kod biskupije u Breslavi, pa na imanju grčkoistočne vjerske zaklade u Bukovini, dolazi on u svojstvu šumarskog asistenta već u novembru 1894. godine u Našice na veleposjed obitelji grofa Pejačevića.

Dolazak ing. Franje Grögera u Našice ima za šumarstvo ovoga veleposjeda upravo epohalno značenje. On znači za taj šumski posjed jedan radikalni preokret pozitivnome radu.

Mlad, poletan, pun ideala i ljubavi za svoju struku osjetio je gotovo instinktivno, da mu taj objekat, uz apsolutno povjerenje službodavčeve, pruža mogućnost, da u potpunoj stručnoj neovisnosti, oslobođenoj svakoga birokratizma i šablone razvije sve svoje duševne sposobnosti. Težište svega ovoga nastojanja polaže on prije svega na konstataciju faktičnoga stanja. Premjeru, ograničavanje, kartiranje i procjenjivanje posjeda provodi on neumornim radom lično uz pomoć slobodno izabranih saradnika strukovnjaka. Već godine 1899. dovršena je odobrena gospodarska osnova za sve planinske šume. Ta gospodarska osnova sa svim svojim potrebitim prilozima izradjena je do u tančine tako lijepo i tako temeljito, da se može mirne duše nazvati uzornom. Ona je pravi odraz njegove ličnosti, poznate po savjesnosti i temeljitosti.

On je veliki zagovornik izrade šuma u vlastitoj režiji, te tu svoju ideju ostvaruje uz veliku i požrtvovnu borbu protivu sviju i svega. No on je ne ostvaruje naglo. Sa mnogo trgovačke vještine i mnogo taktične dalekovidnosti on je vezuje uz djelomičnu prodaju šume na panju. Željeznicom, koju kupac šume mora da izgradi sam o svom trošku, prenosi on i onaj dio etata, koji je izradjen u vlasitoj režiji. On osjegurava vlasniku objekta pravo prvokupa ovako sagrađjene željeznice, tako da ovaj u razmjerno kratkom vremenu postaje i vlasnik razgranjene vlastite željezničke mreže.

Kako si je gospodarskom osnovom osjegurao teorijsku podlogu cijelog svog daljnijeg rada, tako si je spretnom izgradnjom željezničke mreže znao trajno da osjigura i najnužniju finansijsku osnovicu one njegove djelatnosti, koja ga zapravo i diže u redove prvih među prvima, i u redove najboljih među najboljima. To su njegovi radovi oko osnivanja novih, mladih sastojina. Svim svojim žarom baca se on na teren, te na starim sunčanom pripekome, vjetrovom, pašom i požarom izmrevarenim zemljištima stvara on u uzgojnom pogledu udivljenja vrijedne objekte.

Na staništima najlošije bonitete — a ovamo svraća baš najviše svoju pažnju — nastaju prvoklasne mješovite sastojine, iz kojih diše njegov duh, iz kojih se odražava sva ona ljubav i mar, kojom je on sabirao, radio, sijao sjeme i uzgajao biljčice. Ta se ljubav gotovo osjeća, ona se upravo vidi, i gotovo da se nameće svakome, koji prolazi tim danas već i do 30 godina starim sastojinama. One su živi spomenik cjelokupnog njegovog djelovanja na području našega šumarstva. One su zvane, da svima onima, koji su odredjeni da na polju šumarstva stvaraju i rade, dokažu što li sve na polju šumskoga gospodarstva može stvoriti prava ljubav za šumu i iskreno pregnuće. Nepodcjenjujući važnosti hrasta, on se ipak ne da zavesti uzgojem čistih hrastika. Držeći hrast najvrijednijim, on mu daje tek glavnu ulogu, koju će on da izvrši tek u posljednjem perijodu svoje ophodnje. On usvaja princip mješanih sastojina. On uvodi u bukove sastojine hrast u hrastove bukvu, a u oboje crnogoricu (omoriku, jelu, bor) i pokušava sa arišem. Jeli i omoriki namjenjuje parcijalno ulogu same bukve, ali samo kao utrešene vrsti. Time uvodi u ove krajeve do pred 30 godina ovdje još nepoznate vrsti drveća. Naročitu pažnju pobudjuju njegove mješane sastojine hrasta sa crnim borom na terenima, gdje se pojavljuje krš.

Uvidajući uzgojne teškoće, koje nastaju divljanjem tla, on jednako uvažava i tehnički i finansijski momenat u pitanju eksploatacionih i uzgojnih investicija, te uvadja čistu sječu u planinskom terenu. On tu čistu sječu omogućuje time što provodi podsadnjama starih još stojećih šuma — i po nekoliko godina unaprijed — tako, da je u času sječe stare šume, na istome staništu već osigurana mlada sastojina. Tako preostaje samo još čišćenje sječina i njihovo kompletiranje na mjestima, na kojima iz bilo kojih razloga kultura uspjela nije.

Po naravi svojoj tih i miran živio je on samo i u prvom redu samo, za »svoju« šumu. I baš ta »njegova« šuma danas i jeste najrječitiji dokaz njegovih vrlina i njegove sposobnosti.

Ljubezan u saobraćaju sa svima bez razlike, stekao si je veliki krug prijatelja i poštovalaca. A kako je bio čovjek opće visoke kulture i velikog općeg obrazovanja, znao je steći toliko povjerenje svojih sugrađana i znanaca, da je često bio zvan da bude predsjednikom ili odbornikom raznih humanih i kulturnih društava i institucija u samome mjestu i van njega. Tako je u nizu godina pored ostaloga bio: Predsjednikom društva gospodarskih i šumarskih činovnika Kraljevine SHS. u Osijeku; Predsjednikom Našičke štedionice d. d. u Našicama; Predsjednikom Hrvatske čitaonice u Našicama; a naročite zasluge stekao si je kao odbornik a kasnije i kao Predsjednik Zadruga za regulaciju potoka Karašice i Vučice te njihovih pritoka u Donjem Mihaljcu.

Njegovoj inicijativi valja zahvaliti da je ta vodna zadruga provela mnogi lijepi i kulturni projekat odvodnjivanjem toga područja. A i sama neočekivana smrt zatekla ga je u poslu oko proširenja teritorije vodne zadruge.

Iako šleski Nijemac on je znao za čudo brzo da se asimiliše našim prilikama. Primivši već davno prije rata hrvatsko državljanstvo, postao je zavičajnikom mjesta Našice. U razmjerno vrlo kratkom vremenu, on je naučio naš jezik tako reći iz knjige, u toliko, da je mogao uzimati učešća u svakom raspravljanju i svakoj debati. Naročito je znao i umio steći simpatije naše seljačke okoline, čije su opravdane potrebe našle u njegovoj ličnosti — i privatno i službeno — uvijek sklonu razumijevanje. Seljaštvo gubi u njemu uplivnoga i dobrog zagovornika, i njegovi znanci uvijek skloni im savjetnika i prijatelja, a naša stručna javnost uvaženog i vrlo draga.

Neka mu je vječna uspomena među svima drugovima šumarima, a naročito i među onima, kojima bijaše vrlim učiteljem i kojima je ostavio u amanet svoje tako uspješno i lijepo započeto djelovanje.

Slava mu!

Petar Rohr

POSTAVLJENI SU:

Kojić Radisav, admin. činovnik u penziji za admin. činovnika III. kat. 2. grupe pri šum. upravi u Kragujevcu.

Novaković Vladislav, okr. šumar u penziji za okr. šumara i šefa šum. uprave na Raški.

Davidović Milenko, za admin. činov. III. kat. 4. grupe pri Dir. šuma u Čačku.

Dobler Stevan, za pisar. oficijala III. kat. 4. grupe pri Dir. šuma u Apatinu, (stalno postavljen).

Bogdanović Jelica, za admin. činovnika II. kat. 4. grupe pri Gener. dir. šuma.

Branković Stevan, podšumar u penziji, za podšumara III. kat. 1. grupe pri šum. upravi u Dol. Milanovcu.

Ivanović Radonja, admin. činovnik u penziji za admin. činovnika III. kat. 3. grupe pri šum. upravi u Užicama.

Mihajlović Petar, računospitač glavne kontrole za rač. inspektora II. kat. 1. grupe pri odelenju za računovodstvo i finansije Min. šuma i Rudnika.

UNAPREDJENI SU:

Ambrinac Josip, za šum. nadinžinira, I. kat. 7. grupe i šefa šum. uprave u Fužinama.

Dodić Petar, za pisara II. kat. 4. grupe pri Gener. dir. šuma.

Serdar Franjo, za blagajnika II. kat. 4. grupe pri Dir. šuma na Sušaku.

Valentić Petar, za šum. inžinjera, I. kat. 8. grupe pri Sres. poglavarstvu u Ludbregu.

Marković Persida, za admin. činovnika, III. kat. 2. grupe pri Gener. dir. šuma.

Rajković Velimir, za okr. šumara, II. kat. 3. grupe i šefa šum. uprave u Prokuplju.

Popović Pajo, za šum. nadsavjetnika I. kat. 4. grupe i srez. šum. referenta u Irigu.

Drajić Krstivoje, za inspektora I. kat. 5. grupe i ujedno premješten iz Aleksinca za šefa personalnog odsjeka pri Gener. direkciji šuma.

Bilić Pavao, za šum. nadsavjetnika I. kat. 4. grupe pri Dir. šuma u Sarajevu.

PREMJESTENI SU:

Vučković Milan, šum. savjetnik I. kat. 6. grupe iz Zlatara za šefa šum. uprave u Županji.

Šnajder Luka, šum. nadsavjetnik I. kat. 5. grupe iz Vinkovaca za Dir. šuma Petrovaradinske I. o. u Srem. Mitrovici.

Petrović Dragoljub, inspektor I. kat. 6. grupe iz Gener. dir. šuma za šefa šum. uprave u Prizrenu.

Milovanović Dragoljub, okr. šumar i šef uprave u Skoplju za inspektora direkcije šuma u Skoplju.

Sekulić Petar, okr. šumar II. kat. 3. grupe iz Čačka za šum. upravu Raška.
Popović Pavle, podšumar III. kat. 2. grupe iz Knjaževca za šum. upravu Gor. Mila-
 novac.
Mihaldžić Vidoje, šum. nadinžinjer, I. kat. 7. grupe iz Krapine za šefa šum. uprave
 u Garešnici.
Mulabećirović Hasan, podšumar III. kat. 2. grupe iz Tešnja za šum. upravu u Tesliću.
Beker Martin, šum. inžinjer I. kat. 7. grupe iz Deliblata za Direkciju šuma Apatin.
Miklavžić Franjo, šum. nadinžinir, I. kat. 7. grupe iz Kranjske gore za šumčupravu
 na Bledu.
Turk Roman, podšumar III. kat. 2. grupe iz Čačka, Primorsko-krajiškoj oblasti u
 Karlovac.
Djergović Milan, okr. šumar II. kat. 3. grupe iz Kičeva za Dir. šuma u Skoplju.
Sekulić Petar, okr. šumar II. kat. 3. grupe iz Raške za šum. upravu u Čačku.
Nikola Despot, šum. inžinjer I. kat. 8. grupe iz Krasna za šum. upravu Udbina.

IZ DRŽAVNE SLUŽBE OTPUŠTENI:

Mihajlović Budimir, blagajnik III. kat. 3. grupe pri Dir. šuma u Aleksincu.
Milošević Miloš, admin. činovnik, III. kat. 3. grupe pri šum. upravi u Prokuplju.
Radivojević Gligorije, knjigovodja II. kat. 5. grupe pri Dir. šuma u Aleksincu.

PRESELJENJE.

Šumski i dohodarstveni ured Akcionarskog društva za eksploataciju šuma u Beogradu premjestio je svoje sjedište počev od 1. maja 1927. iz Lokava u Delnice, što se ovim svima interesentima stavlja do znanja.

Šef ureda:

Šumarnik **R. Bergan**

Broj 498/1927.

OBJAVA

svekolikom šumarsko-pomoćnom, lugarskom i lovačkom osoblju Državnih i privatnih
 šumskih uprava SHS.

Da se naše šumarsko upravno, a i lovačko šumarsko pomoćno osoblje, kao i naši lovočuvari i lugari što bolje upute u lovačke naše prilike, a i u napredno lovarstvo, Generalna je Direkcija Ministarstva Šuma i Rudnika svojim Raspisom od 15. X. 1926. Br. 40.528 preporučila svim šumskim Direkcijama i Upravama, koli za urede toli i za svoje osoblje pretplatu na »Posavski lovac«, stručno ilustrovano glasilo za lov, ribarstvo i njima srodne nauke, koji izlazi štampan latinicom i ćirilicom godišnje 12 puta.

Shvaćajući slabe finansijske prilike našeg pomoćnog osoblja u Državi, uprava »Posavskog lovca« kojoj je poglavito stalo do širenja lovačke prosvjete i podizanja lovačke svijesti među lovcima, naročito među šumarskim i lovačkim osobljem, te podizanja lovarstva u državi, odlučila je u svrhu polučćenja stavljenog si prosvjetnog zadatka, počev od drugog polugodišta (1. VII.) 1927. svekolikom šumarskom i lovačkom pomoćnom osoblju, svim lovočuvarima i lugarima, koli državnih toli privatnih šumskih i lovnih uprava, ako se iskažu kao takovi zvaničnom potvrdom svoje nadležne uprave ili ako ih takova, odnosno njihova stališka organizacija prijavi, pripošiljti »Posavski Lovac« u pola pretplatne cijene, naime za 60 Din godišnje plativih unapred poštanskim čekom u polugodišnjim obrocima po 30 Dinara, kod štamparije M. Bauer u Novoj Gradiški. Ogledne brojeve šalje Uredništvo svakom na zahtjev besplatno. Pošto mogu list držati po dvojica ili trojica zajedno, to ne će ni osjetiti

težinu pretplate. Prijave za pretplatu neka se šalju bar šest nedjelja prije izminuća jednog četvrt godišta »Uredništvu« radi sredjenja potrebite naklade.

Za upravu i uredništvo »Posavskog lovca«

Jaroslav Šugh

vlast. šumarski nadzornik u m.

Broj: 3272—1927.

OBJAVA LICITACIJE DRVNOG MATERIJALA.

Kod kr. Direkcije Šuma u Vinkovcima prodavaće se dana 15. juna 1927. god. u 10 sati prije podne javnom ofertalnom licitacijom dole naznačeni drveni materijal:

Skupina	Kr. šum. uprava	Stovarište	Vrst drva	Količina drv. materijala	Isključna cena Dinara	Primjetba
1	Lipovljani	Ilova	Hrast. trupci	223.94 m ³	76.150	320 kom. Promjer 34—70 cm
2	Jasenovac	Ind. kolosek Novska	"	200. — m ³	46.000	Promjer 30—60 cm Duljina 3—7 m
3		"	Jasenovi trupci	18.83 m ³	6.400	52 kom. Promjer 28—49 cm.
4		"	Hrastovo gorivo	2246 pr. m.	184.180	Cjepanice
5	Rajić	"	"	1246 pr. m.	87.220	Oblice
6		Rajić	Bukovo drvo	362 pr. m.	32.580	Cjepanice
7		"	"	259 pr. m.	18.650	Oblice
8		"	Hrastovo drvo	417 pr. m.	33.360	Cjepanice
9		Obala Vel. Struga 1 km. od Save	Hrastovo, breslovo, jasenovo	2000 pr. m.	84.000	Oblice
10		Jasenovac Obala Save	Hrastovo	1244 pr. m.	82.110	Cjepanice
11	Jasenovac	Šaš	"	2000 pr. m.	132.000	Cjepanice
12		Bumbekovača Obala Save	"	560 pr. m.	33.600	Cjepanice i oblice
13		Ind. kolosek Novska	Hrastovo i jasenovo	1500 pr. m.	96.000	Cjepanice i oblice
14		"	Hrastovo	1000 pr. m.	66.000	Cjepanice
15	Lipovljani	Lipovljani	Hrastovo	3000 pr. m.	186.000	Cjepanice i oblice
16		"	hrastovo	1000 pr. m.	66.000	Cjepanice
17	Jasenovac	Novska, Lipovljani, Jasenovac	Hrastovi pragovi	40.000	600.000	2.20 m.
				35.000	315.000	1.60 m.
18	Jasenovac Lipovljani	Lipovljani Novska	Specijalna i mostovna gradnja	800 m ³	520.000	—
19	Rajić	Ind. kolosek Novska	Hrastove gule - taninsko drvo	2700 pr. m.	189.000	—

U s l o v i:

1. Ponudjači imaju predati najkasnije do 9 časova dana licitacije vadium kod blagajnice kr. direkcije šuma u Vinkovcima u iznosu od 10% (deset) od procenbene vrednosti prema propisima čl. 86.—98. Zakona o državnom računovodstvu.

Revers o položenom vadiumu, svjedočanstvo o nadmetačkoj sposobnosti te uvrštenje, da su radnju prijavili poreskim vlastima i platili porez za tekuće tromesečje, imaju također predati predsjedniku komisije za održavanje licitacije kod kr. direkcije šuma u Vinkovcima.

2. Nakon toga između 9 i 10 sati dana licitacije predaju ponudjači komisiji pisane oferte, snabdjevene sa 100 Dinara taksenom markom, koji moraju biti u valjano zapečaćenom zavoju i na kojima mora biti jasno napisano: »Ponuda za licitaciju drvnog materijala od ponudjača N. N.«

U ponudi mora ponudjač da izjavi, da su mu svi uslovi prodaje dobro poznati i da na njih u celosti pristaje i da im se pokorava.

Ponude primaju se samo za svaku skupinu zasebno.

Za željezničke pragove primaju se ponude i za svaku vrst posebno.

Telegrafske ponude ili one, koje ne odgovaraju uslovima licitacije ne uzimaju se u obzir.

Licitacija počinje u 10 sati.

3. Kupovina se plaća kod blagajnice kr. Direkcije šuma u Vinkovcima i to polovica u roku od 14 dana od dana saopštenja, da je licitacija odobrena, druga polovica pre utovara robe, a najposle za 1.—16. i 19. skupinu do 1. augusta 1927. g. a za 17. i 18. skupinu do 1. septembra 1927. godine. Kod plaćanja prve polovice kupovninu dužan je kupac platiti na svu kupovninu 10.2% u ime raznih prinosa i taksa.

4. Rok za utovar robe traje do kraja septembra odnosno oktobra 1927.

5. Svi podrobniji uslovi licitacije mogu se saznati za radnog vremena kod kr. Direkcije šuma u Vinkovcima i kr. šumskih uprava: u Jasenovcu, Rajčeu i Lipovljanima.

Vinkovci, dne 10. maja 1927. godine.

Direktor:

Šebetić s. r.

Broj: 3531—1927.

OBJAVA LICITACIJE DRVNOG MATERIJALA

Kod Kr. Direkcije šuma u Vinkovcima prodavaće se dana 23. juna 1927. godine u 10 sati prije podne javnom ofertalnom licitacijom dole naznačeni drveni materijal.

Skupina	Kr. Šumska uprava	Stovarište	Vrst drva	Množina drvnog materijala	Isklična cijena Dinara	Primjetba
1	Lipovljani	Lipovljani	hrastovi trupci. Promjer: 30—50 cm. Dužina: 3—5 m.	50.25 m ³	16.600	141 komad
2		Illova		58.79 m ³	19.500	152 komada
3	Županja	Spačva	Hrast, brest, jasen, klen i grab	1.000	55.000	Cjepanice i oblice pomešano
4		Proseka u srezu Orljak		1.000	40.000	
5	Nijemci	Proseka u srezu Gradina	hrast, brest, i jasen	1.800	90.000	Cjepanice 60% Oblice 40%

U s l o v i:

1. Ponudjači imaju predati najkasnije do 9 časova dana licitacije vadium kod blagajnice Kr. Direkcije šuma u Vinkovcima u iznosu od 10% (deset) od procenbene vrednosti prema propisima čl. 86.—98. Zakona o državnom računovodstvu.

Revers o položenom vadiumu, svedočanstvo o nadmetačkoj sposobnosti te uvjerenje, da su radnju prijavili poreskim vlastima i platili porez za tekuće tromesečje, imaju takodjer predati predsjedniku komisije za održavanje licitacije kod Kr. Direkcije Šuma u Vinkovcima.

2. Nakon toga između 9 i 10 sati dana licitacije predaju ponudjači komisiji pismene oferte, snabdjevene sa 100 Dinara taksenom markom, koji moraju biti u valjano zapečaćenom zavoju drvnog materijala od ponudjača N. N.«

U ponudi mora ponudjač da izjavi, da su mu svi uslovi prodaje dobro poznati i da na njih u celosti pristaje i da im se pokorava.

Ponude primaju se samo za svaku skupinu zasebno.

Telegrafske ponude ili one, koje ne odgovaraju uslovima licitacije ne uzimaju se u obzir.

Licitacija počinje u 10 sati.

3. Kupovna se plaća kod blagajnice Kr. Direkcije Šuma u Vinkovcima u roku od 14 dana od dana saopštenja, da je licitacija odobrena. Kod plaćanja kupovnine dužan je kupac platiti 10.2% u ime raznih prinosa i taksa.

4. Rok za otpremu odnosno utovar robe traje do kraja septembra 1927.

5. Svi detaljniji uslovi licitacije mogu se saznati za radnog vremena kod Kr. Direkcije Šuma u Vinkovcima i Kr. Šumskih Uprava: u Lipovljanima, Županji i Nižnjecima.

Vinkovci, dne 18. maja 1927. god.

Direktor:

Šebetić, s. r.

Broj: 1008/27.

OGLAS.

Na osnovu rešenja Ministra Šuma i Rudnika od 9./IV. 1927. Broj 12.114 prodavaće se putem usmene i pismene licitacije kod šumske uprave u Srednjem na dan 15. juna o. g. oko 15.000 kubnih metara četinjaste gradje na panju u državnoj šumi »Rača« potok. Početak licitacije u 10 sati pre podne.

Početna cena iznaša 4.17 zlatnih dinara za jedan kubni metar tehničkoga i 10% od ove cene za jedan kubni metar ogrevnoga drveta.

Vadij za učestvovanje iznaša 15.000 dinara.

Vadij položen kod usmene licitacije uračunavaće se nudiocu koji je postao dostalac u kauciju, koju treba da dadne za ugovor prema uslovima licitacije, a ostalim nudiocima povratitiće se nakon završetka usmene licitacije.

Vadij kod pismenih ponuda uračunavaće se dostalcu u kauciju, koju treba da dadne prema uslovima licitacije, a ostalim povratitiće se na njihov trošak čim budu rešene ponude što su stigle.

Usmena nadmetanja ne će se održavati ako ne bude učestvovala tri ozbiljna nadmetača, koji su dužni položiti pre početka licitacije taksenu marku od 100 dinara.

Pismene ponude sa kaucijom i taksenom markom od 100 dinara treba poslati zapečaćene šumskoj upravi u Srednjem sa oznakom: »Ponuda na četinjasto drvo u Rači potoku« i moraju stići najkasnije do 10 sati dana 15. juna o. g.

Svaki reflektant slobodno je pregledati dolove šuma iz kojih se ovo drvo prodaje.

Obaveštenja daje šumska uprava u Srednjem kod koje se mogu saznati pobliži uveti za ovu prodaju.

Ministar Šuma i Rudnika bira slobodno između prispelih ponuda i može sve odbiti bez navoda razloga.

Do rešenja vezani su nudioci na svoje ponude.

Dostalac snosi troškove raspisa licitacije.

Srednje, dne 16. maja 1927.

Šumska uprava u Srednjem

Broj: 1260/927.

Predmet: Licitacija stabala otočke imovne općine.

OGLAS DRAŽBE STABALA.

Na temelju odobrene drvosječne osnove za godinu 1926. te dozvole Ministarstva Šuma i Rudnika od 8. aprila 1927. br. 10.546 prodavati će se kod Direkcije Šuma imovne općine otočke u Otočcu dne 2. jula 1927. g. u 10 sati prije podne putem javne pismene dražbe slijedeća, u naravi brojnim kolom označena stabla.

Tekući broj skupine	Šumska uprava	Sreza		Šumski predjel	Stabala		Drvena gromada		Isklična cijena Dinara	Opaska
		naziv	broj		vrst	broj	tehn. uporabiva m ³	za ogrev pr. ml.		
I.	Oločac	Krekovača	1/1	7	Milanovac	bukva	4783	4241	11.532	327.730
II.			i	14		bukva jela	3970 268	1581 476	7.875 —	181.600
III.			1/2	15	Lipovlje	"	2032 115	1370 330	4.584 —	130.840
IV.	Perušić	Ostrvica	15	34		jela	1560	2311	—	116.000
V.	V r o v i n e	Dolac uredjajni razred XV.	25/20	6		"	825	1187	—	82.703
VI.				7		"	1707	1684	—	98.814
VII.				8		"	1270	1958	—	117.480
VIII.				9		"	796	1608	—	102.108
IX.				10		"	3626	7789	—	545.230
X.		Dolac, uredj. raz. XVI	25/21	2		"	901	1829	—	133.334
XI.		Marković Rudine	22	15	Vlaške drage	"	1675	3500	—	140.000
XII.		Komarnica	29	23	Crni vrh	crni bor	4500	7411	—	578.058
XIII.		Baćinovac	29/23	5 i 8		bukva	954	829	2.372	75.118
XIV.				9		"	938	775	1.960	67.650
XV.	Zavalje	Sakrivenka	34	72	Blagovića dol	jela i omorika	600	1235	—	92.625

Opći dražbeni uvjeti:

1. Dražbuje se samo putem pisмениh ponuda, koje moraju biti valjano zapečaćene i propisno sa 100 dinara biljegovane te napred rečenog dana predane do 10 sati prije podne po uredskom satu kod uručenog zapisnika potpisane direkcije.

2. U ponudi mora nudioc tačno naznačiti, za koju se skupinu ovog dražbenog oglasa natječe te da su mu opći i posebni dražbeni uvjeti dobro poznati i da ih u cijelosti prihvaća.

3. Ponudjena cijena imade glasiti jasno brojkama i slovima i to za svaku skupinu posebno.

4. Ponudi ima se priložiti u ime vadiuma 10% od isklične cijene one skupine, na koju ponuda glasi.

5. Zaobina ima se položiti ili u gotovom ili u tuzemnim, za jamstvo prikladnim vrijednosnim papirima po njihovoj nominalnoj vrijednosti.

6. Dostalac imade uplatiti odmah nakon saopćenja, da je dražba odobrena, 0.2% od kupovnine u korist uzgojne zaklade te 6% od iste svote za pošumljenje Kraša. Osim toga imade uplatiti kod kr. poreskog ureda u Otočcu nakon odobrenja dražbe 2% od dostalne svote u ime taksene pristojbe.

7. Одобрeње дражбе изриче Министарство Шума и Рудника.

8. Куповнина се имаде уплатити у чeтири оброка, и то, први у износу од једне чeтвртине куповнине у року од 14 дана након primitка обавјести о одобрeњу дражбе, а остатак куповнине у три једнака оброка у тромјесечним размацима.

9. Купцу ће се уручити наједанпут чeitava продајна дрвна гromада дотичне skupине те може с њоме по волји располагати, кад поднесе гарантно писмо којег банковног завода на преостали дiо куповнине и то завода, који располаже најмање са 1.000.000 Динара темелјне главнице.

10. Рок за сјећу, израдбу и извоз стабала установљује се до 31. маја 1929. године.

11. Брзојавне, накнадно стигле, као и манјкаво обложене понуде неће се узимати у обзир.

12. Предности имаду комyлативне понуде и то на skupине срезова »Крекoвача«, »Дoлац« и »Баџиновaц« у колико би биле једнаке са појединачним понудама.

Посебни дражбени увјети могу се видјети за време уредовних сати у писарни потписане дирекције те код шумских управа Оточац, Перушић, Врховине и Завалје.

Дирекција Шума Имовне Општине Оточке.

У Оточу, дне 14. маја 1927. године.

Број: 2574/1927.

ОГЛАС.

Код поглавара среза фочанског у Фочи, предавати ће се у чeтвртак 30. јуна о. г. у 10 сати пре подне путем јавне усмене и писмене дражбе 300 м³ четињастог дрвета на пању из шума базена реке Драгочаве уз искљичну цену од 30 динара просечно по једном кубичном метру.

Дрво се може у наведеним шумама прегледати. Пре почетка дражбе дужан је сваки рефлектант положили вадииј од 900 динара (девет стотина динара) у готову или у вредносним папирима као и таксену марку од 100 динара.

Писмене понуде обложене са горњим вадиијем и таксеном марком као и очитовање, да су нудиоци познати увети дражбе имаду се зачећаћене најкасније до 30. јуна о. г. до 10 сати пре подне овом поглаварству припослати. На њому треба написати »пoнyда на 300 м³ четињастог дрвета«. На касније припеле понуде не ће се обзир узети.

Досталац је дужан платити трошкове расписа ове лицитације, повисити вадииј на 10% од постигнуте куповине и 6% од целе куповине као принос фонду за шумљење.

Дражба се не ће одржати, ако тој не приступе најмање три озбиљна лициганта.

Министарство Шума и Рудника бира слободно између стављених понуда и стоји му престо да све без навода разлога одбије.

У Фочи 20. маја 1927.

Поглавар среза.

Број 32.693—1927.

ОГЛАС.

Код Дирекције Шума у Сарајеву продаваће се путем писмене и усмене дражбе дана 30. јуна о. г. у 10 сати прије подне 3.000 просторних метара буковогa огревногa дрвета у шумском пределу Пискавац одјел 11. б. трећегa господарскогa котара на панју.

Искљична цијена изнаша 14 Динара по једном просторном метру буковог дрвета на панју.

Сваки нудиоц мора пре почетка дражбе положиати вадииј у износу од 4200 Динара у готовом или државним bonовима и таксену марку од 100 Динара.

Страни поданици треба да положице двоstrуки вадииј.

Писмене понуде са вадиијем и таксеном марком треба послати запећаћене Дирекцији Шума у Сарајеву најкасније до 10 сати дана 25. јуна о. г.

Kupac mora platiti 6% od cijele kupovnine u fond za pošumljenje i sve troškove raspisa ove dražbe.

Dražba se neće održati ako istoj ne pristupe najmanje tri ozbiljna nudioca.

Kasnije prispjele ponude i očitovanja neće se uvažiti.

Direkcija Šuma bira slobodno između ponuda i može sve bez navadjanja razloga odbiti.

Do rešenja vezani su nudioci na svoje ponude.

Sarajevo, dne 8. maja 1927.

Direkcija Šuma

Meščanska korporacija v Kamniku.

Štev. 132. Fasc. III. 1927.

OGLAS

dražbe mehkega in trdega lesa na panju, Meščanske korporacije v Kamniku.

Temeljem odobrenja sreskega poglavarja v Kamniku z dne 20. IX. 1926 štev. 12.219 in Okrožnega agrarnega urada v Ljubljani z dne 26. VIII. 1926 štev. 1656, proda Meščanska korporacija v Kamniku, Slovenija, potom ofertne ponudbe v svojem gozd. okr. Dol v Kamniški Bistrici 30.000 plm. (tridesettisoč polnih metrov) in sicer približno 30% bukovine in 70% smrekovine na panju.

V ponudbi je navesti:

1. Krstno in rodbinsko ime podanika, naslov podjetja ter bivališče.

2. Točno označbo predmeta dražbe.

3. Ceno za 1 plm okroglega lesa in drv za kurjavo na panju, ločeno za mehki in trdi les.

4. Izjava, da je ponudniku posebni pravilnik glede prodaje mehkega in trdega lesa na panju za okr. Dol. Meščanske korporacije znan in da istega brez pridržka prizna.

5. V ponudbi in na zavitku se ima napisati: Ponudba za mehki in trdi les na panju v gozd. okr. Dol Meščanske korporacije v Kamniku.

Ponudbo ima kupec lastnoročno podpisati in zapečatiti.

Posebni pravilnik glede prodaje mehkega in trdega lesa na panju za okr. Dol je kupcu pri upravištvu Meščanske korporacije v Kamniku na razpolago.

Oferte je vložiti do 1. VII. 1927 pri upravništvu Meščanske korporacije v Kamniku.

**Upravištvo Meščanske korporacije
v Kamniku, Slovenija.**

Kamnik, 7. V. 1927.

D. Š. br. 23.979/27.

OGLAS.

Kod Direkcije Šuma u Sarajevu prodavaće se dana 16. jula 1927. u 10 sati prije podne putem usmene dražbe 10.000 pr. metara bukovog gorivog drveta u šumskom predjelu »Rudo« šumske uprave Busovaće u odjelu 62 i 64 na panju.

Isklična cijena iznaša po 1 pr. metru u šumi na panju 3 Dinara.

Svaki nudioc mora prije početka dražbe položiti vadij u iznosu od 3.000 Dinara u gotovom ili u državnim bonovima i taksenu marku od 100 Dinara.

Strani podanici treba da polože dvostruki vadij.

Kupac mora platiti 6% od cijele kupovnine u fond za pošumljenje i sve troškove oko raspisa ove dražbe.

Dražba se neće održati ako istoj ne pristupe najmanje tri ozbiljna nudioca.

Kasnije prispjele ponude i očitovanja neće se uvažiti.

Direkcija Šuma bira slobodno između ponuda i može sve bez navadjanja razloga odbiti.

Do rešenja vezani su nudioci na svoje ponude.

Sarajevo 27. maja 1927.

Direkcija Šuma

Код шумске управе у Кључу продаваће се **1. јула 1927. у 10 сати** путем јавне усмене и писмене лицитације 4000 просторних метара буковог гојивог дрвета у шуми Пауновцу. Почетна је цијена 15 динара по просторном метру у шуми на пању.

Вадиј изнаша 6000 динара, а треба да се положи прије лицитације. Писмене понуде таксиране и са вадијем треба да стигну такође до почетка лицитације.

Рефлектанси могу да виде услове купње и продаје код шумске управе увијек за време уредових сати, а шуму кад год хоће.

Досталац је дужан да плати 6% од куповине фонду за пошумљавање.

Министар Шума и Рудника бира слободно између стављених понуда.

У Кључу, 22. маја 1927.

Шумска управа.

Bogato skladište

LOVAČKOG KAO I ŠPORTSKOG ORUŽJA

nadalje sav k tomu spadajući pribor preporuča

RUDOLF VIDOVIĆ (Vorberger)

puškar, trg. oružja i dvokolica

Ilica br. 57 — **ZAGREB** — Telefon 20-64

Strukovnu izvedbu svakog popravka izvršujem
sam u svojoj radionici

DIONIČARSKO DRUŠTVO
za eksploataciju drva
Zagreb, Trg N br. 3.
Telefon: 16-34, 12-38 — Brzjavi: „EXPLOITAT“

Parna pilana i tvornica parketa:
VIROVITICA, KRUŠEVAC

Prodajni ured:
BANJA-LUKA

■ ■ ■

Proizvadjia i eksportira:
hrastovu robu, parenu i ne-
parenu bukovinu, mekanu
rezanu gradju, gorivo drvo
te parkete.

SOCIÉTÉ ANONYME
d'Exploitation forestière
Zagreb, Trg N br. 3.
Téléph: 16-34, 12-38 — Télégram.: „EXPLOITAT“

Scierie à vapeur et fabrique des parquets
VIROVITICA, KRUŠEVAC

Bureau de vente:
BANJA-LUKA

■ ■ ■

Produit et exporte:
matériaux en chêne, hêtre étuvé
et non étuvé, bois tendre mate-
riels de construction, matériaux
sciés et bois pour chauffage et
parquets.

KRALJ. PRODAJA BARUTA
INDUSTRIJA ORUŽJA
BOROVNIK i VRBANIĆ
Zagreb, Jurišićeva ul. 9.

Prodaja svakovrsnog oružja, municije i lovačkih potrepština.
Obavlja svakovrsne popravke, koji spadaju u
puškarsku struku, kao i montiranje dalekozora
Vlastita tvornica pušaka u Borovlju (Ferlach).
Prodaja na veliko i na malo.

Što neznaš pitaj Univerzalni informativni Biro „**A R G U S**“
Knez Mihailova ul. 35. Tel. 6-25 — **Beograd** — (Pasaž Akademije Nauka)

DRACH **INDUSTRIJA DRVA D. D.**

Središte: SISAK: — Podružnica: VIROVITICA

PILANA: CAPRAG i VIROVITIČKI ANTUNOVAC

Telefon: Sisak broj 14. — Telefon Virovitica broj 15.

**Proizvodnja svakovrsnog hrastovog, bukovog jasenovog i bre-
stovog materijala, gradje za željeznice i dužica**

KRNDIJA

gospodarska i šumska industrija d. d.
u Zagrebu

Uprava gospodarstva i šumarstva:
NAŠICE, SLAVONIJA.

Proizvodi i eksportira svekolike
gospodarske i šumske proizvode

ŠUMSKA INDUSTRIJA
Filipa Deutscha Sinovi

Vrhovčeva ul. 1 **ZAGREB** Telefon broj 47
Parna pilana u Turopolju.

Eksport najfinije hrastovine. Na skladištu ima velike količine
potpuno suve hrastove gradje svih dimenzija.

Utemeljeno god. 1860.

Utemeljeno god. 1860.

Knjižnica Jug. Šum. Udruženja

Dosada izašla izdanja:

Br. 1. Ugrenović: „Iz istorije našeg šumarstva“	Din	10—
Br. 2. Perušić: „Krajiške Imovne Općine“	„	10—
Br. 3. Петровић: „Шуме и шумска привреда у Македонији“	Дин	15—
Br. 4. Hufnagl-Veseli-Miletić: „Praktično uređivanje šuma“	Din	20—
Br. 5. Манојловић Милан: „Методe уређења“	Дин	10—

U nakladi Jugosl. Šumar. Udruženja štampano:

Ružić: „Zakon o šumama“	Din	50—
Šivic: „Gozdarstvo v Sloveniji“, za članove	„	30—
„ „ „ „ za nečlanove	„	45—
Levaković: „Dendrometrija“ (za djake)	„	70—
„ „ „ „ za članove	„	78—
„ „ „ „ za nečlanove	„	100—
Nenadić: „Računanje vrijednosti šuma (za djake)	„	70—
„ „ „ „ za članove	„	78—
„ „ „ „ za nečlanove	„	100—
Угреновић: „Закон о шумама“	Дин	20—
Ugrenović: „Šumarsko-politička osnovica Zakona o Šu- mama“	Din	30—
Угреновић: „Пола Столећа Шумарства“	Дин	200—
Ugrenović: „Pola Stoljeća Šumarstva“	Din	200—

Cijene se razumjevaju bez poštarine

**Knjige se naručuju kod „Jugoslovenskog
Šumarskog Udruženja“
Zagreb, Vukotinovićeve ulica broj 2.**

SADRŽAJ:

Ugrenović: Nazdar . . . — Ugrenović: Likvidacija šumarstva. — Мијушковић: Ограничавање шума. — Balen: Podizanje krških šuma resurekcijom. — Trgovina. — Lovstvo. — Литература. — Vijesti. — Udruženje. — Lične vijesti. — Oglasi.

SOMMAIRE:

Ugrenović: Soyez bienvenus . . . — Ugrenović: Liquidation de notre économie forestière. — Mijušković: Séparation des forêts. — Balen: Régénération par résurrection. — Commerce. — Chasse. — Bibliographie. — Notes. — Union. — Mouvements. — Adjudications.